I. évfolyam. Arad, 1886 Májushó 13. Csütörtök. 132-dik szám.

Szerkesztőség:
Főtér, Hermann-udvar I. emelet, a főlépcsőnél.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk

Kiadóhivatal:
Főtér, a törvényszék melletti Neumann-háznak utczára nyiló helyiségében.

Hirdetések díjszabály szerint.
Egyes szám **5** kr. ünnep- és vasárnap utáni szám **3** kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . . . 12 frt.
Fél évre . . . . . 6 frt.
Negyed évre . . . . 3 frt.
Egy hóra . . . . 1 frt.

Vidékre postán küldve:
Egész évre . . . 14 frt — kr.
Fél évre . . . . 7 frt — kr.
Negyed évre. . . 3 frt 50 kr.
Egy hóra . . . 1 frt 20 kr.
Hirdetések helyben fizetendők.

A kolozsvári itélet.

Arad, május 12.

A kolozsvári esküdtszék a nemzet várakozásának kielégitésére itélt. Kimondta a „Tribuna“ sajtóperében a bünöst és Pacurar Pop Cornél szerkesztőt az izgatás büntettében elmarasztalták.

Az itéletet senki sem fogja sulyosnak tartani. A ki az állam ellen izgat, nem érdemelheti meg abban az államban a szabadságot. A ki az állam alkotó elemét, a rendet igyekszik megbontani, az nem számithat polgártársainak rokonszenvére. A ki minket saját házunkban támad meg, s otthonunkban tör ellenünk, az nem a mi testvér kezünkre, hanem sujtoló jobbunkra számithat. Minden lépés, mely existentiánk ellen tör, a legsulyosabb bün, a melyért kérlelhetlenül bünhődni kell bárkinek is, legyen az román, vagy bármilyen velünk élő nemzetiségből való is.

Minden nemzet igy fogná ezt fel a mi helyzetünkben, mert ez nem a nemzetiségi féltékenységnek a kifolyása, hanem az ország és az állam magasabb érdekeihez való törhetlen ragaszkodás, melyre megesküszik mindenki, mikor polgárjogot kap és a mi az állam étetfeltételének leghatalmasabb basisa.

Ez az itélet, ez a per nem román kérdés. A kolozsvári esküdtszék nem a románt itélte el Pacurárban, hanem az izgatót és az az esküdtszék hasonló esetben éppen ugy sujtotta volna a nagyszebeni „Taghlatt“-ot, mint a hogy most elbánt a nagyszebeni „Tribuná“-val.

Mi államalkotó nemzet vagyunk, s a mi életünkkel szoros kapcsolatban áll az állam fennmaradása. Nélkülünk Szent-István koronájának területén senki sem alkothat államot az államban. Ezt meg kellett végre-valahára a „Tribuná“-val is értetni, hogy az a csekély, de maniacus fractio egyszer belássa, hogy a magyar tolerantiának is van határa, melyen tullépve, nem következhetik be más, mint a nemzet méltóságának és hegemoniájának megfelelő bünhődés, mely kiábrándit a fanatismusból minden nemzetiségi tulzót és megtanitja arra, hogy az izgatás az államegység ellen ma már nem játék a félrevezetettek ámitására, hanem merénylet, mely magában hordja végzetét.

Az a rettenetes bünlajstrom, mit a magyar sajtó a „Tribuná“-ról keletkezése óta registrált, olyan hallatlan botránykővé nőtte ki magát, hogy az e tekintetben kevésbé tolerans „Gazetta“ is kijelentette, hogy a „Tribuna“ működése a magyarországi románság életének csak a megrontására lehet i rányozva.

Nem csodálatos volt hát eddig az a türelem, mely az igazságszolgáltatás kezét visszatartotta a „Tribuna“ ellen, mikor a másik ultra román lap, mely éppen olyan czédasággal rontott és ront minden alkalommal a magyar államiság ellen ugy tesz, mint a mikor egyik petroleur megundorodik a másik exaltatiójától?

Nem érett-e meg már a „Tribuna“, a nemzetiségi sajtó e qualificálhatlan kinövése rég arra, hogy a tegnapi itéletben habozás nélkül feltegyék reá a cloturet? Az a „Tribuna“, a mely tudvalevőleg nem ismer koronázott magyar királyt, hanem csak osztrák császárt. A kinek mi nem vagyunk államalkotó elem itt, e nehéz position, melyet annyi vér szentel meg a mi testünkből. Neki nem kell a mai Magyarország, hanem külön önálló Erdély, román országgyülléssel, és a román Irredenta felhivását csak azért nem helyesli, mert még ma nem elég alkalmas az idő arra, hogy Erdélyt Romániához csatolják . . . .

Kell-e ennél normalis viszonyok közt lelkiismeretlenebb izgatás arra, hogy azt tovább türni ne lehessen?

Lehet-e egy pillanatig is habozni az esküdtszéknek evvel a „Tribuná“-val szemben, hogy azt, a ki abban igy mer beszélni — ártatamatlanná tegye?

Nyugodt lehetne a kolozsvári esküdtszék lelkiismeretének hazafiasságában, ha tegnap a felmentést mondta volna ki?

Erre megfelelt maga az esküdtszék, mely tudatában volt annak, hogy nem a mindenáron való elitélés, de a nyugodt vizsgálat után támadó veto joga volt tegnap a kezébe téve. És igy itélt, mert ezek után mésként nem tehetett, ha a jogosan felháborodott nemzet várokozását ki a karta elégiteni.

A kikerülhetetlen leczke tehát meg van adva. A „Tribuna“ s igy vele Slavici és fractiója okulhatnak belőle, ha ugyan botorul nincsenek eltökélve a saját nemzetiségüknek mindenáron ártalmára lenni. És első sorban a most felmentett Slavicinek szól ez a komoly figyelmeztetés. A mi most ez egyszer furfanggal sikerült neki, az egy ujabb esetben végzetessé válhat reá nézve is. Mert a „Tribuna“ garázdálkodása és a tribunok kora nagyon lejáró félben van és manifestálta az esküdtszék verdictje, hogy azt az államellenes izgatást, — mit egyetlen egy államban sem néztek volna el irgalmatlan itélet nélkül eddig sem, — ma már a magyar állam sem fogja türni és gondoskodva van, a nagy-szebeni esküdtszék eltörlésével arról is, hogy törvényes forum ne lehessen a Pacurarok és a Slavicik üzelmeinek a minden hazafiasságból kivetkőzött palástolója.

(tt.)

Az országgyülési szabadelvü párt keddi értekezletén folytatta a közlekedési miniszterium 1885-ik évi póthiteléről szóló törvényjavaslat és a tulkiadásra vonatkozó jelentés tárgyalását és azokat ugy általánosságban, mint részleteiben egyhangulag elfogadta. A kérdéshez következők szólottak: Kőrösy Sándor, Hegedüs Sándor, György Endre, Busbach Péter, Bánffy Gyula gr., Horváth Gyula és Domahidy István. Végül Horváth Gyula interpellatiót jelentett be az erdélyi hitelviszonyok tárgyában, mire az értekezlet véget ért.

A Romániával kötendő kereskedelmi szerződés ügyében folyó tárgyalásokról május 10-iki kelettel következőket jelentik Bukarestből: A kereskedelmi szerződes ügyében itt időző osztrák-magyar megbizottak részére ma este táviratilag u j u t a s i t á s o k érkeztek, de azok még titokban tartatnak. A helyzet csak holnap fog tisztázódni és akkor a félbeszakitott tárgyalásokat ujból folytatják, v a g y t e l j e s e n m e g s z ü n t e t i k. — L i n d h e i m főconsul, a kit táviratilag idehivtak, megérkezett. — Tegnap (kedden) az állategészségügyi bizottság tagjai az alkudozásokhoz szakértőket hivtak meg és érintkezésbe lépnek itteni szakértőkkel. Ezzel elesik a hivatalos elismerés és a szerződés egyik főakadálya.

Országgyülés.

A képviselőház ülése május 11-én.

Elnök bejelenti, hogy a főrendiház elfogadta a fővárosi államrendőrségi laktanya épitéséről szóló tvjavaslatot.

Következett a napirend: A népfelkelésről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának a folytatása.

Ivánka Imre 5 szakaszhoz módositványt nyujt be, mely szerint az országgyülés együtt nem léte esetén a népfelkelés megtörtént behivása ez országgyülés összejövetelekor első tárgyként bejelentendő és a jóváhagyás kikérendő.

Felolvastatott a módositvány, mely igy hangzik: Ezen 5. §. második bekezdéséhez, a harmadik sorba „képviseletének“ és „utólagos“ szavak közé beszurandó: „annak legközelebbi összejövetelekor azonnal bekérendő.“ Másodszor a harmadik bekezdés harmadik sorának elején az „a“ és „póttartalék“ szavak közé beszurandó: „kioktatott.“ Harmadszor ugyanesak a harmadik bekezdés végszavai után folytatólag ez teendő: „E czélra csakis a népfelkelésnak már megtörtént felhivása alapján behivott, avagy már régebben katonailag kiképzett, vagy ezen alkalommal azonnal megfelelően kioktatandó népfelkelésre kötelezettek rendelhetők ki.

A népfelkelés igénybevétele az esetenkénti szükséglet szerint, az egyes osztályokon belül megjelölendő csoportok keretében, általában a legifjabb évfolyamoknál kezdendő meg.“

Tóth Ernő az 1867-ik évi XII. t.-czikknek megfelelőleg e szakaszban is nem hadseregről, hanem a hadsereg magyar részéről történjék említés. E mellett kimondatni kivánja, hogy mindazok, kik 12 évi szolgálati kötelezettségüket kizárólag a honvédségnél töltötték, csakis a honvédség kiegészitésére vehetők igénybe.

Ernuszt Kelemen, Ivánka Imre és a honvédelmi miniszter multkori beszédére tesz megjegyzéseket.

Ezután a következő uj bekezdést inditványozza: Ha a népfelkelés igénybevételének szüksége beáll, annak a korosztályok sora szerint a legifjabb korosztálytól kezdve kell megtörténni. Kivétetik ezen szabály alól a 19 évesek korosztálya, mely utolsónak hagyatik. (Helyeslés a baloldalon.)

Fejérváry Géza b. honvédelmi miniszter: T. ház! Négy tisztelt képviselő részéről nyujtatott be ezen szakaszokra vonatkozó módositvány.

Az első Ivánka Imre t. képviselő benyujtott módositványa, hogy az 5. §. második bekezdésének harmadik sorában azon szó után „képviseletének“, szurassék be ez: „annak legközelebbi összejövetelekor azonnal kikérendő.“

Minthogy ez másképen nem is volt provideálda, és minthogy nagyon természetes, hogyha ilyen események állanak be és a törvényhozás nincs együtt, a törvényhozás első egybejövetelénél az első kérdés, mely a kormányhoz fog intéztetni az ez-iránti felvilágositás követelése lesz, én a magam részéről legkisebb kifogást sem emelek az ellen, hogy ezen módositvány elfogadtassék.

A mi továbbá azon módositványt illeti, hogy szurassék be a harmadik bekezdés harmadik sorába az „a“ és „póttartalék“ szavak közé a „kioktatott“ vagy, ha ugy méltóztatik határozni „beoktatott“ (Több hang a bal és szélsőbalfelől: Kiképzett, kitanitott!) tehát ezen szó „kiképzett, ez ellen nemcsak hogy észrevételem nem lehet, de minthogy szintén nem is volt másképen gondolva, mint ugy, hogy a kioktatott elemek rendelendők ki a működő hadsereg kiegészitésére, e módositványt a legnagyobb készséggel, sőt köszönettel fogadom el.

A mi azután Ivánka Imre t. képviselő ur tovább módositványát illeti, hogy t. i. ezen szakasz utolsóelőtti bekezdése után negyedik bekezdésnek tétessék az, hogy „E czélra csakis a népfelkelésnek már megtörtént felhivása alapján behivott vagy már régebben katonailag kiképzett, vagy ezen alkalommal azonnal megfelelően kioktatandó népfelkelésre kötelezettek rendelhetők ki. A népfelkelés igénybevétele, az esetenkénti szükséglet szerint, az egyes osztályokon belül megjelölendő csoportok keretébe általában a legifjabb évfolyamoknál kezdendő meg.

E módositványra vonatkozólag kijelentem, hogy ezt is szivesen elfogadom, mert ezzel világosabb kifejezést nyer az, a mi a kormánynak szándéka volt. (Helyeslés jobbfelől.)

Tóth Ernő képviselő ur két módositványadott be. Az egyik oda irányul, hogy szurassék be a harmadik bekezdés negyedik sorába e szó után „hadsereg“ e két szó: „magyar része.“ Minthogy ez képezte a kormány intentióját is, e módositás ellen sem tehetek kifogást, csakhogy jobban szeretném ha ez akképpen vétetik itt is fel, mint az 1882. XXXIX. t.-cz.-ben fogalmazva van, melyben az mondatik, hogy a Magyarország területéről kiállitandó ujoncok csakis magyar csapatokba oszthatók be, kivévén az egészségügyi csapatokat. Erre tekintettel tehát itt is kell lennünk, mert az egészségügyi csapatok vegyes legénységből állanak.

Én tehát részemről az ajánlott módositást a következő szövegezésben fogadom el: „az 5. §. harmadik bekezdésének utolsó sorában e szó elé „valamint“, tétessék „az 1882: XXXIX. t.-cz. §-ának 8. bekezdése értelmében való beosztása mellett,“ mert ezzel praecise ki van fejezve, ugy a kormány, mint a t. képviselő ur szándéka. (Helyeslés.)

A t. képviselő ur másik módositása az, hogy az a legénység, mely 12 évi szolgálati kötelezettségét a hadseregnél töltötte el, a honvédség kiegészitésére fordittassék. Ez ellen, t. ház, észrevételem nincs, s azért azt elfogadom.

A ház a §-t az Ivánka, a miniszter és a Tóth Ernő által benyujtott módositványokkal fogadja el.

Következett a 6. §., mely igy szól:

6. §. A népfelkeléshez szolgálattételre beidézett egyének a behivás napjától fogva feloszlatása napjáig, a katonai büntető és fegyelmi szabályok alatt állanak.

Szabadságolás által s a szabadságolás tartamára a katonai viszony megszakad.

Münnich Aurél előadó stylaris módositványt nyujt be, mely szerint a „feloszlatás“ helyett „e l b o c s á t á s á n a k“ tétessék.

Hosszas vita után a ház Münnich előadó ezen styralis módositványával fogadta el a §-t.

A 7-ik §-nál **Fejérváry** honvédelmi miniszter két módositványt foglal egybe és a következőket mondja: A §-hoz két módositvány adatott be, t. i. az első Tischler Vincze t. képviselő ur részéről, a másik pedig Zuvics t. képviselő ur részéről proponáltatott és pedig kiegészitésül Tischler Vincze t. képviselő ur módositványának.

A fennforgó kérdésre vonatkozólag azt hiszem, t. ház, legczélszerübb lesz, ha egyszerüen hivatkozunk a létező törvényre t. i. a honvédségről szóló törvény 16-ik §-ára, mely igy szól: (Olvassa.)

A honvédség vezénynyelve a magyar, zászlója, ő felsége nevének jelvényei mellett, az ország szineit és a magyar állam czimerét viseli.“

Ide kellene bevenni azt, hogy „hasonlóan a honvédségről szóló 1868. és XLI. t.-cz. 18-ik §-ban megállapitottakhoz.“ Azt hiszem, t. ház, ezen megoldás lenne a legegyszerübb. (Helyeslés.)

Még egy megjegyzésem van t. ház. (Halljuk!) Bocsánatot kérek, a zászlót nem emlitettem fel és pedig szándékosan nem, mert kilátásba sem vétetett, hogy a népfölkelési csapatoknak egyáltalában zászló adassék.

Nagyon bölcsen méltóztatik tudni, hogy a zászló symbolum. A mostani harczászati — nem mondom hadászati, hanem harczászati — elvek alapján kivánatos, hogy a csapatok mennél kevesebb ilyenféle symbolnmot vigyenek magukkal. Nálunk a közös hadseregnél minden ezred számára, a honvédségnél minden fél dandár számára vitetik egy zászló. A népfelkelésnek azonban, mely amugy sem lesz nagyobb harczászati egységekbe, dandárokba, hadosztályokba, ezredekbe összeállitva, zászló egyáltalában nem kell, nem is volna indokolt. Nagyon természetes, hogy ha valaha bármely körülménynél fogva az az eset állana be, hogy a népfölkelés zászlót kapna, az nem lehetne más, mint olyan, a mint itt a honvédségről szóló törvényben meg van határozva, t. i. a magyar zászlóaljak magyar zászlót nyernének, a horvát zászlóaljak horvát zászlót. Ez na-

---

Az „ARADI KÖZLÖNY“ tárczája

(Máj. 12.)

Dugonics Aradmegyében.

— Az „Aradi Közlöny“ eredeti tárczája. —

Dugonics András először 1755-ben járt Aradvármegyében; akkor mindössze csak tizenötéves volt s éppen bevégezte tanulmányait, mikben Szegeden, hol atyja városi tanácsos volt, mindig jeles előmenetelt tanusitott. A kegyesrendiek közé akart belépni, hogy pap és tanár lehessen. Vallásos érzelmeit követve, pályaválasztása küszöbén Radnára kivánt zarándokolni, melynek csodatevő Mária-képéhez egyre nagyobb tömegekben kezdett özönleni a szegedi nép.

Látta még azon kis templomot, mely a legrégibbnek helyén 1722—25-ben épült; s egy hivő áhitatával szemlélte azon „irott“ képeket, melyekkel a bucsusok kivül-belől teleaggatták falait, hogy meghálálják szüz Máriának velük tett jóságát. „Sok helyeken függtek — ugymond — az odaakasztott mankók. Tele volt a nagy oltár ezüst szivekkel, kezekkel, szemekkel, kalárisokkal, arany gyürükkel és más efféle szerekkel, melyeket hasonlóképen a boldogságos szüznek ajándékoztak azok a buzgó bucsujárók, kik tőle valami jót vettenek.“

Másodszor 1787-ben járt azon a tájon és pedig öcsesével Ádámmal s ennek leányával, Terézzel együtt. A gyermekifjuból az első látogatás óta már az országnak egyik legjobb verselője s a pesti egyetemnek egyik legkedveltebb tanára lett. Trója veszedelmének s Ulyssesnek költője ez időben nem kevesebbel foglalkozott, mint a magyar regény megteremtésével. „Midőn én — irja ismét ő-maga — Urunknak 1787-dik esztendejében *Etelka* nevezetű könyvemnek irásához fogni akartam, szükségesnek tartottam, hogy Világos várát és annak egész környékét meglátogassam; mivel ezen könyvemnek nagy darabja ezekre a tájakra szabódott.“ Radnán ekkor látta először a „roppant nagy“ uj templomot, mely azonban még nem készült el egészen.

Harmadszor végre 1807-ben kereste föl Aradvármegyének megszeretett vidékeit. Mária nevenapjára ugyanesak öcsesével Ádámmal s fiának Antalnak feleségével, Szilber Annával indult el Szegedről 1807. szeptember 9-én. Másnap délben Tápén, Makón és Palotán átért Pécskára, s ott a vendéglőbe szállt. Az asszonyok kedves regényiróját azonban, a mint otléttéről értesült, rögtön magához kérette Pitelliné, egy kinestári tiszviselő felesége. Az estét viszont az aradi minoriták vendégszerető házában töltötték s ott maradtak a következő nap is. Itt történt vele, hogy midőn ebéd után ismerőseinek látogatása végett a sörház (a mai honvéd lovaskaszárnya) felé akart kikocsizni, öcsesének egy bivalytól megijedt lovai megbokrosodtak, a kocsit pedig fölforditották. – Öcsese és a menyecske szerencsésen kigrott, ő azonban ugy oda ütötte fejét, hogy „kemény szőrkalapja behorpadott és fejének jobb részét oly kegyetlenül *megérdeklette* valami, hogy rajta sebet ejtene.“ Még azzal jártak jól, hogy a lovak, lábaik a gyeplőkbe bonyolódván, nem vágtathattak el, ugy hogy a segitségül siető emberek a kocsit is, őt is talpraállitották s fejének sebét borral kimosták.

Szerencsés menekvését a vallásos öreg annak köszönte, hogy „szeme előtt tarthatta *Mária* ügyekezetöket, melylyel őtet *Radnán* meglátogatni kivánták és (hogy ezt be is teljesithessék) a bizonyos veszedelmet meggátolni kivánta.“

Szeptember 12-én Brünek kocsiján mentek Radnára, hol a barátokhoz szálltak s a legnagyobb vendégszeretetet tapasztalták. Ebéd után a lippai vár romjait akarta megszemlélni. Már akkor mily kevés volt a történelmi érzék Lippa lakosaiban, mutatja, hogy az alig száz év előtt elromlott várnak még csak helyét sem birták megmutatni. Látta azonban Solymos várát, melynek eredetét *Jolánka* czimű könyvében regélte el.

Másnap, Mária nevenapján, a radnai templomban végezte áitatatosságát, megköszönve a bold. szüznek, hogy minapi veszedelméből ugy kimentette. Az ebédet vidáman költötte el *Gallovics* Imre palotai tiszttartónál, este pedig már az aradi minoritáknál vacsorált.

Eltört kocsijok elkészülvén, szeptember 14-én bucsuzott el Aradtól, melyet többé sohasem látott s Pécskán délben ujra P i t e l l i vendége lett. Hat napig tartott utjából 15-én este érkezett vissza Szegedre.

Kirándulásának a „R a d n a i T ö r t é n e t e k“ czimű könyvecskéjében emelt emléket. Szünnapjaiban Pestről Szegedre lemenve, mindig örömest látta öcsese ablaka előtt ezrenként mint mennek földiei a radnai bucsura. Ugy gondolkozott, még bensőbb volna ez az öröm, ha „polgártársai“ ismernék Radnának s az ott történt csodáknak történetét s ha ismernék ama kegyelmeket miket Mária ottan kivált a szegedieknek osztogatott,

A radnai utolsó látogatását követő 1808. évben igy irta meg emlitett művét Dugonics. És a mathematika pesti egyetemi tanárának ez volt a tanszék betöltése idején irt utolsó munkája: egy vallásos ihlettől áthatott füzet, mely nem axiomákat, vagy — a hogy a „tudákosság könyvében ő nevezte — „tudtomomokat“, hanem csodákat hisz, vall és hirdet.

Müvecskéje 12-rétben 144 lapra terjed és Szegeden Grün Orbán betűivel és költségével 1810-ben jelent meg.

Első részében a radnai kápolnának 1520-ra tett eredetét; a másodikban a Radnán 1660-ban beszerzett Mária-kép *„elejét“* beszéli el; a harmadikban pedig „azokat a számtalan kegyelmeket, melyeket a szegedi lakosok (más emberekkel egyetemben) a boldogságos szüztől (érdemök szerint) valósággal vettek.“

„Csak itt-ott hivatkozik „radnai jegyzésekre“, vagy egyes olvasmányaira, mik előadásának hitelét bizonyitanák; az érdemes tudós azonban, ki a „Római Történetekben“ (Pest, 1800.) nem vonakodik elitélni Voltaire XII. Károlyát, kereken kimondva, hogy az „szép ugyan, de nem való“, ez alkalommal nem-igen latolgatta adatainak megbizható voltát. Kimondja, hogy „csak abban lehet a történetek irójának legnagyobb érdeme, ha az igazat annak rendje szerint, érthetőképpen, rövideden, világosan előadhatja“; sok helyütt téved azonban az időrendben, személyekben és tárgyakban egyaránt.

Leirja pl. az állitólag 1522-ben, egy radnai hitbuzgó özvegy által épitett kápolna első papjának, J a n i c s Andrásnak életét Ez a Boszniában, 1479-ben született ferenczrendi barát alig telepedett meg Radnán, már is meggyült a baja Lippa basájával, kit oda már 1526-ban behelyezett Szolimán szultán. Ismeretes pedig, hogy — az 1551. évi rövid megszállást nem tekintve — ezen, leginkább éppen János király idejében virágzó város csak 1552-ben jutott török kézre: 3 évvel Janics halála után. Elesik tehát, chronologiai tekintetben mindaz, mit a lippai basának vele szemben tanusitott kegyetlenségéről, a kath. hit üldözéséről stb. ir Dugonics.

Hasonlóan tévedés, mikor — e korban — a lippai basát a borosjenőitől függőnek mondja. Ezt inkább csak a XVII. századról emlithetné s ott is csak annyiban, hogy Temesvár basája egyuttal rendesen jenei basa is volt.

Még sajátságosabb, hogy A Plumbo Jánosnak, Janics utódának, halálát 1540-re teszi, még pedig nem sajtóhibából, hanem igen is részletesen idézve Wagner Analectáit.

S ha jól jegyeztem meg, csakis Wagner Analecta Scepusii czimű munkáját emliti forrásai közt névszerint. Máshol csak a legnagyobb általánosságban hivatkozik kutfőire. Igy pl. Turkovics Péternek pater János lippai fo-

gyon természetes, de én azt hiszem, mivel zászlót egyáltalában nem kapnak, épp oly természetes, hogy ez a kérdés tárgytalanná vált és hogy a „zászló“ szót ki kell hagynunk e módositványból. (Helyeslés.)

Thaly Kálmán és **Tischler** Vincze a miniszter által mondottak után módositványaikat visszavonják.

A ház hosszu vita után elfogadja a miniszter által javasolt szöveget, mely a tett módositványokat összegezi.

A 8. §. változatlanul fogadtatott el.

Ezzel az ülés véget ért.

VAROSI KÖZÜGYEK.

Arad város májusi közgyülése.

I.

— május 12.

Egy kiváló nagy darab jóllét köszöntött be az ülés elején a lefüggönyzött terembe s a helyzet egyszerre türhetővé vált: Jánossy Demjén plébános tette azzá . . . . Hogy aztán a segédlet teljes legyen, a karzaton megjelent Horovitz, a költő-plebános és Fehér Damaszczén a minorita.

A helyzet signaturájára vonatkozó alakok jellemzésére nézve azonban még hozzá kell tenni, hogy a terem és karzatok csak ugy tarkállottak a sok doctortól. Nem akarom azt a rosz viczczet csinálni, hogy a papok és a doctorokhoz még csak a Limbeck-Csutak czég képviselete kellett volna, hogy készen legyen a temetés, de mindezek daczára kénytelen vagyok constatálni, hogy a közgyülésen ma temetés volt.

De a temetéshez a papok előtt a doctorokra lévén szükség, már a tárgysorozat rendjéből is először a doctor-választáson kell tulesnünk. S hogy az gyorsan menjen, ahhoz segit maga a megválasztott uj gáji orvos, dr. Eötvös Dániel is, a kinek a milyen hosszadalmas a keresztneve, olyan rövid actiora inditotta a pártját. Néhány percz alatt 99 képviselőből rászavazott 78 és igy a radicalis kura hamar hatott a székelyes támadás ellen, a mit most is — uti figura docet — a székelyek bántak meg.

A közgyülés egy kis lélegzetet vett magának a Keller Elemér egyhangu megválasztásával, hogy annál nagyobb tüdővel fujja — részben — a minoritákkal a követ, s hogy részben egy gyékényen árulja a tanácsesal — a gáji plébánia dolgát.

Ez az ügy, a mely dominálta a közgyülést, valahogy ugy végződött, hogy senkinek a kedve se teljesült és mégis mindenki mosolygott a mikor véget ért.

A tanács azt inditványozta, hogy a csanádi püspökkel egy süveg alatt, akként öregbitsük az ő pásztor-botja kampójának az erejét, hogy Gájra egy jó házat épitsünk pinczével, istállóval, éléskamrával, — no meg 1100 forintot is adjunk annak a plébánosnak, a kit aztán a 10.000 forintos házacskába tesszünk és a ki minorita nem lehet. (Horovitz plébános egyet simitott a szép, sima állán.)

Boros professor azt mondta, hogy szegények vagyunk s térjünk napirendre az egész plébánia felett. (Meg él az a pár aspirans káplán a mi 1100 forintunk nélkül is.) De ha a tanács javaslata elfogadtatnék, akkor se legyen a tanács a plebános kijelölője, hanem a közgyülés maga.

Dr. Mülek Lajos, a gáji plebánia ügyének örök-interpellálója, megdicsérte a minoritákat (Lukácsy Miklós is azt tette és igazuk is van), és inditványozta, hogy egyelőre csak kirendeltség szerveztessék Gájban, egy minorita atyával. Megteszi az is ugy a lelkiekért a dolgát, mint akármilyen világi káplán.

Tabajdi főispán, — mint rendesen, — fejére ütött a szegnek és ajánlta a közgyülésnek, hogy vagy szervezzük a plebániát teljesen, vagy ejtsük el az ügyet. Mert a fél munka azzal boszulja meg magát, hogy alig lesz valamivel kevesebb a költség, s még sem érjük el a czélt.

Varjassy József a dolog velejét emelve ki, figyelmeztette a közgyülést, hogy Bonnaz püspök az expositurához ugy sem adná oda a belegyezését.

A főispán, meglévén világitva minden oldalról az ügy, felteszi a kérdést és pedig először a Boros főinditványára, mely elveti ugy a tanácsét, mint a Mülekét.

Lassan, vontatva felállott a közgyülés többsége. De nagyon kétségesnek látszott a többség. Jött hát az ellenpróba. Felállott négy emberrel kevesebb.

Azok, a kik nem szaraztak, egész bizonyosra felállithatták volna a gáji plébániát a talpára. De mikor ők nem akartak a talpukra állani? . . .

Igy aztán a gáji plébánia egy kicsit el van temetve.

A gájiak még várhatnak a 10.000 frtos paplakra, egyik minorita pedig gratulálhat magának, hogy még nem kell Gájba menni, a város örülhet, hogy megmarad a pénze, Boros Vida professor ur pedig, hogy elfogadták az inditványát, a tanács pedig nyugodt lehet, mert az előterjesztést szépen megindokolta Institoris főjegyző.

És ebben az általános elégedettségben csak dr. Mülek kesereg az expositura romjain.

Hogy interpelláljon ő most — igérete szerint — minden közgyülésen a gáji plébánia ügyében? . . .

Részletes tudósitásunkat az alábbiakban adjuk.

II.

Jelen voltak az ülésen: Tabajdi Károly elnök, Salacz Gyula polgármester, Sarlott és Parecz tanácsnokok, Urbányi főkapitány, Institóris Kálmán főjegyző, Varjassy Lajos aljegyző, Reicher Károly alügyész, Barabás Péter, dr. Schuszter Illés, dr. Mülek Lajos, Györgyössy Rudolf, Schoór Alajos, Stanescu Vazul, Vizer Péter, Nagy Kálmán, Rozsnyay Mátyás, Winter Adolf, Klein Samu, Nikolits Péter, Bing Vilmos, Nikolits Dóme, Bing Ede, Schäffer Adolf, dr. Adler Lipót, Wallfisch Armin, Szelle József, Millig József, Tarjányi Vilmos, Bérczy Alajos, Lukácsy Miklós, Steiner Jakab, id. Andrényi Károly, Weisz Mór, Boros Vida, ifj. Kristyóry János, Urbányi Béla, Csiky Károly, Kiss István, Herz Miksa, Heincz Gábor, Cziegler Gyula, Walder Gyula, Hász Sándor, Domány József, Hirschmann József, Inkei Emil, Bund Henrik, Jánossy Demjén, Grünwald Ferencz, Péterffy Antal, dr. Weisz Sándor, ifj. Andrényi Károly, Fikker József, Gutzjahr Mihály, Robitsek Agost, Hets János, Jiraszek Lajos, Varjassy József, Hermann Gyula, Schöpkesz Ede, Mittelmann Bódog, Herrl Imre, Rajkai József, Sonntagh Gyula, Dániel Gergely, dr. Darányi János, ifj. Mittelmann Ferencz, Hofbauer Lajos, dr. Pozsgay Lajos, Solenghy József, Kneffel Károly, Prodánovits Dóme, Dogaru János, Virágh Lajos, Heeger Ernő, Herrl Ignácz, Scholcz Gyula, Zárny Ödön, dr. Pollák Gyula, Pless Mór, Eckstein József, Tiszti Lajos, dr. Leitner Ernő, Elias Armin, Ring Lajos, Mosóczy Gábor, Izsó István és Sándor Athanáz.

Tabajdi K. főispán elnök az ülést megnyitván, üdvözli a bizottsági tagokat s néhány utóbb bejelentett tárgyat a napirendre kitüzvén, megemlékezik azon gyászos vesztességről, mely a nemzetet a jogéletet egyik legkiválóbb alakjának s a kormány egyik legbuzgóbb tagjának Pauler Tivadarnak elhalálozása által érte.

Inditványára elhatározta a közgyülés, miszerint az elhunyt államférfiu érdemeinek jegyzőkönyvi méltatása mellett a veszteség fölött mély részvétét fejezte ki, s erről az elhunytnak családját is értesiteni fogja.

A polgármester havi jelentése felolvasottnak tekintetvén, tudomásul vétetett: ugyszintén a tanács jelentése az 1885. évi városi zárszámadás és vagyoni leltárról, melyre vonatkozó vizsgálatainak eredménye további jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz fog felterjesztetni.

Tudomásul vétetett ezvel kapcsolatban a főszámvevői jelentés is és az abban kitüntetett 140,000 frtnyi activ követelés liquidálására Sarlott Domokos tanácsnok elnöklete alatt Bund Henrik, Hirschmann József, Tarjányi Vilmos, Bing Vilmos, Nikolits Péter, Schöpkesz Ede és Reicher Károly.

A kir. tanfelügyelő átiratára elhatározta tott, miszerint az ipariskolai bizottság mindig 3 évre fog megválasztatni.

Következett ezután a Gáj külváros tiszti orvosi és a kapitányi hivatalnál üresedésben levő rendőrhadnagyi állásnak választás utjáni betöltése.

A kijelölő választmányba a közgyülésileg megválasztott Gutzjáhr Mihály, Kugler János és dr. Mülek Lajos bizottsági tagok mellé a főispán meghivja Hász Sándort, Hirschmann Józsefet és Jánossy Demjént, a kijelölés tartamára pedig az ülést felfüggeszti.

Néhány percz mulva ujra megnyitván az ülést, kihirdeti a kijelölés eredményét, mely szerint a gáji orvosi állásra candidatióba hozattak dr. Gerich Gyula, dr. Eötvös Dániel, dr. Temesi Reitter Ödön, dr. Székely Albert és dr. Zentai Kálmán. A szavazás elrendeltetvén, a szavazatszedő bizottságba kiküldettek Varjassy József elnöklete alatt: Hirschmann József, Kugler József és Varjassy Lajos jegyző. A szavazás tartamára az ülés felfüggesztetett.

A szavazás bevégeztetvén, Tabajdi elnök kihirdeti az eredményt, mely szerint az összesen beadott 99 szavazat közül dr. Eötvös Dániel 78, Reitter 2, Gerich 15 és Székely 4 szavazatot nyervén, dr. Eötvös Dániel a Gáj külvárosi tisztiorvosi állásra megválasztatott.

A rendőrhadnagyi állásra kijelöltettek: Keller Elemér és Török Dénes, kik közül Keller Elemér egyhangulag megválasztatott.

Következett ezután a gáji plebánia ügye, mely hosszabb vitára adott alkalmat. Mindenekelőtt felolvastatott a városi törvényhatóság által kiküldött polgármester és az egyházmegye által megbizott Szabados József esperes tanácskozásaiból felvett jegyzőkönyv, mely szerint nevezettek megállapodtak abban, hogy az 1398 katholikus hivővel biró Gáj külváros számára egy a belvárosi plebániától független lelkészi állás szervezése szükséges lévén, azt szervezendőnek véleményezik és pedig olykép, hogy annak körébe a közelben fekvő Kis-Szent-Pál község is belevonassék. A lelkész fizetése 1200 frt, a kántoré 300 frt és 150 frt lakbér, s az egyházfié 100 frtban állapittatott meg, lakhelyül pedig a kapitányi hivatal jelöltetett ki.

Ezen jegyzőkönyv Bonnaz Sándor csanádi püspök elé terjesztetvén, ő méltósága egy már lapunkban is ismertetett átiratot küldött Arad város közönségéhez, melyben a jegyzőkönyvben kitejtett elveket elfogadja azon hozzátevéssel, hogy a stola szintén a városi pénztárból fizettessék és a hivektől közigazgatási uton hajtassék be s hogy a lelkészt a törvényhatósági bizottságnak csupán katholikus vallásu tagjai választhassák meg.

Ezen átirathoz a tanács egy véleményes jelentést fűzött, melynek tanusága szerint az átiratnak egy független lelkészi állás szervezésére, továbbá a lelkész és a segédszemélyzet fizetésére vonatkozó részét magáévá teszi: a stolára vonatkozólag pedig azt inditványozza, hogy az a lakosok által három évnyi törlesztéssel mindenkorra megváltassék. Megjegyzi azután a jelentés a lelkész választására vonatkozólag, hogy a kegyuri jog e részét a szabadalmi levél rendelése szerint egyáltalában nem a törvényhatósági bizottság, hanem a tanács gyakorolja. Kitünteti ezután a jelentés, hogy a plebánia szervezése folytán a város költségvetése a következő rendes évi kiadásokkal szaporodna meg: a lelkész fizetése 1100 frt: a kántor fizetése 450 frt, s az egyházfi dijazása 120 frt: az épületeknek tűzkár elleni biztositása és évi javitása kerülne évenként 20—20 frtba, s igy az összes évi kiadások 1710 frtra rugnának. A paplak pedig összes mellékhelyiségeivel együtt összesen 10.000 frtba kerülne.

Az előadó Institóris Kálmán elfogadásra ajánlja a tanács e javaslatát.

Boros Vida néhány megjegyzést tesz a tanács jelentésére. O maga is helyesnek és szükségszerűnek találja azt, hogy Gáj külváros számára egy plebánia szerveztessék, mert szükséges, hogy az ottani hivők is megnyerjék e lelki vigasztalást. De a tanács által bemutatott költségvetést a város mai pénzügyi helyzeténél fogva elfogadhatónak nem tartja. Nem kivánja ő azt, hogy a törvényhatóság által már több izben kimondott és általa is helyesnek tartott elvet megtagadja a közgyülés, de igenis inditványozza, hogy a kedvezőbb viszonyok bekövetkeztéig az egész ügy és igy a tanács jelentése felett is napirendre térjen.

Dr. Mülek Lajos szerint ugy a püspöki átirat, mint a tanács jelentése igazat ad annak a feltevésnek, melyet a törvényhatóság is már több izben kimondott, hogy t. i. Gáj külváros számára egy lelkészi állást okvetetlenül szervezni kell. És ha a város ezt az elvi álláspontot egyszer elfoglalta, ugy azt be kell töltenie. A kérdés most csupán az, vajjon plebánia, vagy kirendeltség utján szerveztessék ez állás. Mert hogy a Szent-Pállal együtt 2000 hivőre menő lakosság számára az a hetenként egyszer nyert lelki vigasztalás nem elégséges, hogy a folytonos érintkezés és egymásra utaltság az az alap, melyen a lelkészi állást szervezni kell, az minden kétséget kizár. Abban én is egyetértek Boros Vida tagtársammal, hogy a pénzügyi viszonyok egy plebánia szervezését nem engedik meg. De hát nincs-e itt a derék minoritarend, mely évek óta szolgálja városunk vallásügyét? És a mi Arad városának mindeddig megfelelt, nem fog-e megfelelni Gáj külvárosnak is. Nem akar bővebben foglalkozni a tárgygyal, mely ugyis eléggé ismeretes mindenki előtt. Inditványozza, hogy tekintettel a város anyagi helyzetére, egy expositus küldessék ki a minoritarend kebeléből, s hogy a város ennek eszközlése végett irjon át a minoritarendhez, melynek erre vonatkozó határozatát azután a tanács terjessze a törvényhatóság elé.

Tabajdi főispán szerint a kérdést vagy teljesen a helyzetnek megfelelőleg, vagy sehogysem kell megoldani. Ha a lelkészi állás a Mülek inditványa értelmében szerveztetnék is, ugy eltekintve attól, hogy az összes megtakaritás legfölebb 100 frtot tenne, de maga a czél sem volna elérve, melyet elérni törekszünk. Mert mindazon cselekmények eszközlése végett, melyek az anyakönyvvezetéssel vannak összefüggésben, mégis csak be kellene jönnie a gájiaknak a városi plebániához. És minthogy a gáji földmives ugyis csak ünnepnap látogathatja templomát, az eddigi gyakorlat fenntartható legalább addig, mig a kedvezőbbé váló pénzügyi viszonyok többet is megengednek. Pártolja ennélfogva Boros Vida inditványát.

Varjassy József csak ma látja igazán, hogy a város jelenlegi helyzetében, mily nehézségekkel jár a kérdés végleges és megfelelő megoldása. Mert félrendszabályok alkalmazása rosszabb, mintha semmit sem teszünk. A kirendelendő minorita sem kaphat kevesebbet 800 frtnál, kántor és harangozó akkor is kell, s az épitkezés igy sem maradhat el, miből világossa lesz, hogy a megtakaritás nagyon kis összegre szoritkoznék. Ha a püspök inditványát ma még nem lehet határozattá emelni, ugy pártolja Boros javaslatát.

Lukácsy Miklós szerint a főispán, midőn a vasárnapi istentiszteletet elégségesnek mondá, elfelejtette azt, hogy vannak a katholikus vallásnak bizonyos ájtatos cselekményei, minő az utolsó kenet szentsége is, melyek szükségessé teszik, hogy a pap állandóan a hivők közt legyen. A püspöki költségvetést nem tartja elfogadhatónak és különben is teljesen meg van elégedve a minoriták eddigi szolálataival. Csodálja, hogy a minoritarenddel eddig még érintkezésbe sem lépett a tanács, pedig igen könnyen lehetséges, hogy ily uton egy czélszerűbb expediensre akadhat. Inditványozza ennélfogva, hogy bizza meg a polgármestert a város, miszerint a renddel e tárgyra vonatkozólag érintkezésbe lépjen.

Szólásra többen nem jelentkezvén, következett a szavazás, mely felállás utján történt meg.

Főispán inditványára először Boros Vida javaslata felett szavaztak, mint amelynek elfogadása esetén feleslegessé válik a további szavazás.

Az inditvány mellett 37-en állottak fel, ellene pedig 38-an és igy az elfogadtatván, a közgyülés a gáji plebánia ügye fölött napirendre tért.

Az aradi ipartestület elöljáróságának azon kérvényére vonatkozólag, miszerint az aradi vár katonai fegyenczei által készitett iparczikkek helybeni elárusitása megszorittassék, oly értelmű felirat intézését javasolta a tanács, miszerint rendelje el a hadügyminiszter, hogy a fegyenczek inkább katonai iparczikkek előállitásával foglalkozzanak.

E javaslat ifj. Kristyóry János pártoló felszólalása után el is fogadtatott.

Ugyszintén elfogadtatott a marosparti szabad kikötők helyeire, a hajóvontató utakra s az idevágó javadalmi díjszabályzatra vonatkozó szabályrendeletnek a tanács által beterjesztett módositása. A Séga külvárosban Pakurár Pavel által jogtalanul, de jóhiszeműleg birt telek megváltási ára 20 frtban állapittatott meg.

A Probst Vilmos ellen fennálló haszonbérkövetelés s végrehajtás sikertelensége folytán Salacz polgármester inditványára leiratott.

A polgármester jelentése az 1885-ik közigazgatási évről tudomásul vétetvén, tárgyalás alá került özv. Dratsay Zsigmondnénak kérvénye, a részére megszavazott 120 forint kegydij kiutalványozhatásáért a belügyminiszterhez teendő ujabb felterjesztés iránt, melyet a közgyülés megtenni határozott.

Mayer Gligornak az általa épitett uj épületre vonatkozólag az adómentesség megadatott.

Ezután felhatalmaztatott a polgármester, miszerint a lovaslaktanya átalakitási költségeire felveendő 13.000 frtos kölcsönre vonatkozó lépéseket a takarékpénztár feltételeinek elfogadásával tegye meg.

Az ipariskolai kiadások fedezetére kért államsegély meg nem adatván, a törvényhatóság ez irányban ujra felir a közoktatásügyi miniszterhez.

Ezután tárgyalás alá vétetett a Nenmann-czég folyamodványa, melyben engedelyt kér, hogy a saját gyárában készült hordókat hitelesithesse.

Parecz tanácsnok előterjeszti a tanács javaslatát, mely szerint az engedély egyelőre csupán két évre adassék meg. Greiner Ödön inkább egy negyedik mérő-henger felállitását ohajtaná, annyival is inkább, mert nem lehet tudni, vajjon nem háramlik-e kár ez engedély által a városra. Salacz polgármester és Tabajdi főispán megnyugtató felszólalása után a közönség az engedélyt megadta.

Az aradi ipartestületnek a helybeli ipar támogatása iránt beadott kérvényére vonatkozólag Barabás Péter és ifj. Kristyóry János felszólalásai után elhatározza a közgyülés, miszerint a mint eddig is, ugy ezentul is előnyben fogja részesiteni a helybeli iparosokat, de az idegen ipar teljes kizárását minden verseny mellőzésével nem engedheti meg.

Parecz tanácsnok előterjesztésére elfogadtatott ezután az idei kövezési és csatornázási munkaprogramm és az erre vonatkozó költségvetés, valamint az asphalt-társaság ajánlata az asphalt-burkolat ujbóli szegélyezése iránt.

Krausz Károly kiadó nyugdijkérvényére vonatkozólag elhatározta a közgyülés, miszerint munkaképességét Darányi, Schuszter és Pollák orvosok által megvizsgáltatja.

Több apró jelentéktelen ügy elintézése után dr. Mülek Lajos abbeli irásbeli inditványára, miszerint egy, a városi kisbirtokosok hitelszervezetének miként leendő megállapitását tanulmányozó bizottság küldessék ki, a kérdés tanulmányozására Sarlott elnöklete alatt Lukácsy Miklós, Pless Mór, ifj. Kristyóry János, Grünwald Ferencz, Bund Henrik, Wallfisch Armin, Nikolics Dóme és ifj. Mittelmann Ferencz küldettek ki.

Tabajdi főispán ezután még dr. Hudetz Ferenczet tiszteletbeli városi orvossá nevezte ki, mivel az ülés véget ért, a jegyzőkönyv hitelesitésére Salacz polgármester elnöklete alatt: Kugler József, Hirschmann József, Rozsnyay Mátyás és Wallfisch Ármin bizottsági tagok küldetvén ki.

A bank-alapszabályok módositott 60. és 65-ik czikkeinek indokolása.

Közérdekünek találjuk a bank-alapszabályok módositott 60-ik szakaszának azon határozatára vonatkozólag, mely szerint ezentul bejegyzett czég aláirása nélküli váltók is leszámitoltathatnak, — az osztrák-magyar bank vezértitkárának, Leonhardt Gusztáv urnak tollából eredt és lapunkhoz is megküldött következő indokolást közölni:

60-ik czikk:

„Az Osztrák-magyar banknak gyakran az a szemrehányás tétetik, hogy kisebb üzletek hitelszükségletei ellenében tartozkodólag viseltetik és főkép kisebb összegekre szóló váltókat elvből visszautasit. Ezen szemrehányás látszólag azon körülményben találja indokát, hogy a bank által leszámitolt váltók átlagösszege tényleg jóval magasabb, mint más nagy jegybankoknál. Valóságban azonban ezen különbség mindenekelőtt azon körülményre vezetendő vissza, hogy — különösen az osztrák tartományokban — a kereskedők és iparosok nagyrésze áruit könyvhitelre szokta bevásárolni, és igy az Osztrák-magyar bank üzletterén a közép és kisebb üzleti emberek köréből egyáltalában sokkal kevesebb üzleti alappal biró váltó ered, mint ez másutt történik. Azonkivül magától értetik, hogy a bank kis váltók kedvéért három, vagy legalább két, „fizetésképesnek ismert kötelezettnek“ alapszabályszerű követelményétől el nem állhat és hogy ennek folytán oly váltók, melyek ezen követelménynek meg nem felelnek, tekintet nélkül azon összegre, melyre szólnak, a biráló bizottság által visszautasittatnak. A hitelengedélyezés ezen tárgyi feltételeitől a bank bizonyára jövőben sem fog elállhatni. De lehetséges volna alaki tekintetben egy feltételt elejteni, mely egyebekben bankszerű váltóknak a banktárczába való felvételét némelykor akadályozza, t. i. bejegyzett czégnek kimutatását.

A 60. czikk ugyanis azt határozza, hogy a leszámitolandó váltóknak rendszerint három, mindenesetre azonban két, fizetésképesnek ismert kötelezettnek aláirásával kell ellátva lenniök és továbbá mondja: „Azt, hogy ezek közül hánynak kell bejegyzett czégnek lenni? a főtanács határozza meg.“

Habár ezek szerint a törvényhozás a kimutatandó bejegyzett czégek számának meghatározását a főtanácsra bizta, az emlitett alapszabályi határozmányokból mégis az látszik következni, hogy a bank által leszámitolandó váltóknak legalább egy bejegyzett czég aláirásával kell ellátva lenniök és ezen feltogásból a főtanács eddig csakugyan egy bejegyzett czég követelményéhez ragaszkodott. De már az 1875. évben az akkori bankigazgatóság egyik tárgyalásában elismertetett, hogy, miután az általános német kereskedelmi törvénykönyv életbeléptetése által a czégbejegyzés kötelezővé lett és az előbb fennállott vagyonkimutatás elesett, a czégbejegyzés az eddig érvényben volt kereskedelmi szabályzatokkal szemben lényegesen más jelleget öltött, és ennek folytán azon kérdés is taglaltatott, vajjon a nemzeti banknak egyáltalában van-e oka, egyebekben bankszerű váltóknál bejegyzett czégek kimutatásához ragaszkodni. Elismertetett, hogy valamely czég bejegyzése annak hitel-érdemességére befolyással nincs, és a nemzeti banknak a váltókötelezettségek betartására bármi különös biztositékot és pedig főkép azon okból nem nyujt, mivel a váltótörvény bejegyzett és be nem jegyzett czégek közt semmitélő különböztetést nem tesz, hanem a váltóügyekből származó összes kereseteket és perlekedésöket feltétlenül a kereskedelmi birósághoz utasitja. Mindazonáltal akkor ugy, mint eddig is, bankszerű váltók tekintetében egy bejegyzett czégnek követelése fenntartatott, miután az emlitett alapszabályi határozat szövege attól való eltérést megengedni nem látszott.

Minthogy tehát a kereskedelmi törvénykönyvnek életbeléptetési törvénye szerint a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban a bejegyzésre csak azon kereskedők bocsáttatnak, kik bizonyos összegü kereseti adót fizetnek, mig a magyar törvényhozás ily korlátozást nem ismer, már ezáltal is azon különbség van megjelölve, hogy a magyar korona országaiban a czégbejegyzés oly kereskedők által is megszerezhető, kiknek üzletforgalma, illetőleg adófizetése a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban a czégbejegyzés megszerzésére elégtelen volna.

Minthogy továbbá a kisebb üzleti működésből származó váltók rendszerint nem közvetlenül kerülhetnek az Osztrák-magyar bankhoz, hanem bankszerűségük elérésére többnyire valamely leszámitoló közbejöttét szükséglik, figyelembe veendő, hogy ily váltók, ha magánzó, vagy községi takarékpénztár, vagy valamely nem a szövetkezeti törvény alapján szervezett előlegezési pénztár a leszámitoló, még annak hozzájötte által sem nyernek bejegyzett aláirást, hogy tehát ekként a váltók egész osztályzata alaki okból a bankleszámitolásból akkor is kizárva van, ha azok a kötelezettek hitelképessége tekintetében érdemileg a bankleszámitolásra alkalmasak volnának is. Ugyanazon viszonyok oly váltókra nézve is állnak elő, melyek gazdáknak egymásközti üzleti miveleteikből származnak, még akkor is, ha azok gabonának őrlésre, marhának hizlalásra való eladásában, vagy hasonló forgalmi ügyletekben valóságos üzleti alappal és a kötelezett földbirtokosok általánosan ismert vagyoni viszonyaiban kielégitő kezességgel birnak is.

Mindezen esetekben a banknak azt, vajjon ily váltók a banktárczába való felvételre érdemileg alkalmasak-e, jövőben is szigorúan meg kell vizsgálnia, de nem kellene a bankot arra kényszeriteni, hogy ily váltókat már előre, azon okból, mivel bejegyzett czég aláirásával ellátva nincsenek, föltétlenül s elvileg visszautasitson

---

gadtatásáról 1669-ben tett vallomásaira. E vallomás, talán mindazokkal együtt, a miket a radnai Mária-képnél történt csodákról utóbb vett jegyzőkönyvbe a csanádi egyházmegye, ugy látszik, a radnai kolostorban van létéve őrizetre s átkutatása kétségtelenül nagy érdekkel járna. De ha Turkovics a *csanádi* egyházmegye előtt vallott, ezt ismét nem tehette 1669-ben, mert Csanád és Temesvár akkor valóban „in partibus infidelium“ volt s a püspökség hatósága megakadt Aradmegye területén.

A dolog magyarázata az lehet, hogy a radnai „Historia Domus“, milyet minden rendház vezet, maga sem oklevelek alapján állitotta össze a ferenczrendiek Radnára való letelepedése és ott működése történetét, hanem jobbadán csak hagyományok után indult. Dugonics forrása alkalmasint egy már régebben megjelent imakönyvszerű füzet volt, melyben a hagyományokat, a mind nagyobb látogatásnak örvendő bucsujáróhely tekintélyét akarván növelni, a szerzet valamely tagja bocsáthatott közre. Ilyes leirásokat Radnán ma is szoktak árulni bucsujárások alkalmával.

A Bollandisták föllépése óta nem oknélkül követelik a legendák történelmi alapjának kutatását. Mert a csodák, illetőleg a beléjök vetett hit lényeges adalék a műveltségtörténethez; egész korszakok szellemi iránya világlik ki belőlük. Azért kellene lehetőleg helyreállitanunk Dugoniesnak, Janicsnak s a radnai dolgokról iró más szerzőknek chronologiai adatait, hogy határozott időhöz köthessük a vallásos felfogást. Nem szenved kétséget, hogy azok a radnai papok, kik Dugonics szerint a XVI. és XVII. században szerepeltek, mint Janics András, A Plumbo János, Temesváry Mihály és mások, kik a mohamedanismus, protestantismus és az orthodox görög hitvallásuak által kicsiny térre szoritott katholicismust annyi erélylyel és annyi hitbuzgalommal képviselték, igenis kiemelkedő alakjai vármegyénk történetének; annál inkább kell fájlalnunk, hogy emlékök csak eltorzitva juthatott reánk.

S még ennyiért is köszönettel tartozunk. Mert tudtommal ő az első magyar iró, ki azt irásba foglalta. Ha pedig a czélt tekintjük, melyet szem előtt tartva, állitotta össze könyvét, némi mentséget is találunk a criticátlanságra. Hivőknek készitette s a Mária közbenjárásába vetett hit emelése volt tulajdonképi szándéka.

„Vegyétek jó szivvel iránt atok való szorgalmatosságomat — szól a Szegediekhez. — Tapasztalni is fogjátok, hogy ha azon szivvel olvassátok ezen könyvemet, a melylyel én szerzettem, bizonyosan a boldogságos szűznek tiszteletére törekedni fogtok és tőle nagyobb kegyelmeket nyertek. *Nem is egyéb az én kivánságom.*“

E kijelentés után könyvéhez alig is van többé köze a történelmi criticának.

Mint olvasmány azonban minden körülmény közt érdekes; mert irója Magyarországnak akkor legjelesebb regényirója volt, a a toll mestere; könyvecskéje tehát, kivált az alföldön, igen elterjedt s mindenütt figyelmet keltett Aradvármegye egyik legkisebb helye, Radna iránt, melynek kegyhelyéhez öntudatosabban zarándokolhattak ezentul a hivők.

Müvecskéjének, mely nem történelmi monographia, hanem vallás-erkölcsi értekezés, ebben rejlik legnagyobb fontossága.

Márki Sándor.

Ezen szempontból ajánlatos volna a 60. czikk harmadik bekezdését elhagyni, megjegyeztetvén még, hogy a francia bank alapszabályai és a német banktörvény sem tartalmaznak bankszerü váltókon bejegyzett czéget követelő határozmányokat."

A 65-ik czikkben foglalt 3-ik pont, mely szerint oly váltókra, melyek legkésőbb hathónapos lejárattal birnak és különben a 60-ik czikk határozmányának megfelelnek, kölcsön adathassék, — a következő indokolással van ellátva:

„ad 3. A kereskedelmi üzletek nagyrésze még 4 és 6 havi fizetési határidőre köttetik. Az ezen üzletekből származó váltók, melyek 3 hónapon tul terjedő lejárati idejük miatt a bank által le nem számitoltatnak, más leszámitolási helyeken enyhébb feltételek mellett lennének elhelyezhetők, ha ez utóbbiak elvben és sürgős esetekre az ily váltókra a banknál való időleges kölcsönnyerhetést számitásukba vonhatnák. Minthogy váltókra való kölcsönadás, melyeknek különben a lejárati idő kivételével, a bankszerü leszámitolás követelményeinek minden tekintetben megkellene felelniök, épp ugy, mint az értékpapiroknak zálogul való elfogadása, csak legföljebb három havi időtartamra lenne engedélyezhető, és ily kölcsön-nyujtásokra nézve magától értetőleg a kölcsönökre általában érvényben levő magasabb kamatláb alkalmaztatnék, ekként ezen üzletág tulságos kiterjedésének már ez által is eleje vétetnék.

Mihelyt az uj kiegyezési törvények megerősitést nyertek, a bank jelzáloghitel-üzletének alapszabályait is figyelembe venni el nem mulasztandjuk, mivel az aradi bankkerületnél ezen üzletágban különösen nagy a forgalom.

Külföld.

A görög sereg lefegyverzésére a rendelet kifogadatni, bármennyire is vonatkodjék annak végrehajtásától Delyannis. Ez az egyik ujabb hir a görög ügyről. A másik jelentés szerint a porta e hó 10-ikén körlevelet küldött szét, mely utal arra, hogy folyvást küldetnek csapatok a határra; főleg pedig figyelmeztett arra, hogy guerilla-csapatok vannak alakulóban. A körlevél megjegyzi, hogy Törökország kész bármely eshetőséggel szembe szállni. Görögország magatartását a béke érdekeivel ellentétesnek kell nyilvánitania.

A szerb választások. Az ujonnan alakitott skupstina összeállitását illetőleg a következő lajtsrom tétetett közzé: A kormány 61 választottés 40 kinevezett, tehát 101 tag fölött rendelkezik. Az ellenzék és pedig a radicalis párt 44, a Ristics-párt 10 tagot számlál. A többség tehát 47 szavazat. Azonkivül az öt szükebb választás is a kormányra nézve kedvezően fog kiütni.

Legujabb posta.

— **A vámszerződési tárgyalásokra** nézve Bukarestből távirják, hogy a tárgyalások közel vannak a teljes megszakitáshoz és nincs kilátás, hogy eredményre jussanak, mert az itt ajánlott feltételek elfogadhatatlanok.

-- **A porta nyilatkozata.** A „Pol. Corr." konstantinápolyi jelentése szerint a porta a nagykövetek előtt kijelentette, hogy visszautasit minden oly compromissumot, mely a Görögországnak leendő terület átengedésén alapulna, bármely részről tétetnék is efajta ajánlat.

— **Athénből** távirják, hogy hat angol páncélos hajó a keasi kikötőben Lauriummal szemben horgonyoz. Egy angol páncélos hajó Patras elé érkezett. — A király Papnikapulost kérte fel a cabinetalakitásra, a mit ez annál könnyebben magára vállalhat, miután a cabinet lemondása ellen nyilatkozott és pedig oly megjegyzéssel, hogy a miniszterium hajtsa előbb végre a hadsereg leszerelését és csak azután adja be lemondását, ha bizonyosságot szerzett magának, hogy ő a cabinet alakitását elfogadja.

-- **A cholera.** Rómából távirják május 11-ről: Tegnap déltől ma délig Velenczében 9 ember betegedett meg és 7 ember halt meg cholerában, Bariban 35-en betegedtek meg és 11-en haltak meg. Ostuniban pedig 3 ujabb betegülés fordult elő.

TAVIRAT.

—

A „Tribuna" sajtópere.

Kolozsvár, május 12. (Az «Aradi Közlöny» eredeti távirata.) A mai második tárgyalás után a kir. törvényszék az esküdtszék itéletének értelmében a következő itéletet hozta: Pop Pacurar Cornél államellenes izgatás bántette miatt **egy évi államfogházra** itéltetik, Slavici János kötelességmulasztás vétsége miatt 100 forint pénzbirságban marasztaltatik el. A közönség nagyrésze a Slavici itéletét keveselve, azt elégületlenül fogadta a kihirdetéskor.

NAPTAR.

Május 13. Csütörtök. Róm. kath. Szervácz. — Prot. Szervácz. — Görög-orosz (május 1. Jer. pr. — Nap kél 4 ó. 27 p., nyug. 7 ó. 28 p.

HIREK.

—

Arad és Vidéke.

— **Tanitóegyleti nagygyülés.** Az aradvidéki tanitóegylet 1886. évi májushó 19., 20. és 21-én Aradon tartja meg 1885/6. évi XVII-dik közgyülését. A gyülés sorrendje: Május 19-én előértekezlet a templom-utczai fiu-iskola rajztermében délután 5 órakor. Este 8 órakor a „Strobl"-féle sörcsarnokban ismerkedési estély, melyre a t. tanügybarátok is szivesen láttatnak. Május 20-án közgyülés a templom-utczai fiu-iskola rajztermében, kezdete délelőtt 9 órakor. Tárgyai: 1. Megnyitás: 2. elnöki jelentés; 3. jelentések: a pénztárnok, b) a segélyalapbizottság, c) Eötvös-alap, d) könyvtáros, e) méhész-társulat, f) vitakör, g) a női szakosztály, h) siketnémaintézet jelentése: 4. a tisztviselők lemondása és tisztviselők megválasztása; 5. az országos tantételek megvitatása: 6. az országos tanitói képviseleti közgyülésre kiküldendő képviselők megválasztása: 7. inditványok. Jegyzet. Az inditványozók fölkéretnek, hogy inditványaikat az előértekezleten az egylet elnökségénél irásban nyujtsák be; 8. a diszünnepély elnökének megválasztása: 9. a jövő évi közgyülés helyének és idejének meghatározása. Május 21-én diszgyülés d. e. 9 órakor az uj városház disztermében. Tárgyai 1. Megnyitás: 2. gyermekkertek és falusi gyermek-menhelyek terjesztéséről, értekező Kobány Mihály: 3. a jubiláló tanitók üdvözlése. Aradon, 1886. májushó 8-án. Máday Mátyás, egyl. elnök. Niedermayer Tóbiás, egyl. I. jegyző.

— **A gáji alorvosi állásra** a tegnap délután tartott városi közgyülésen Eötvös Dániel választatott meg 78 szavazattal.

— **A pénzügyi palota**, melynek épitését a napokban fogják megkezdeni, egyik kiváló diszét fogja képezni Arad város főterének. Volt alkalmunk megtekinteni a palota terveit, melyekből látható, hogy az épületnek a városház felöli homlokzata 87 és $^{75}/_{100}$-ad méter, a főtér felé eső része 42 és $^{28}/_{100}$-ad méter hoszu lesz. A városház felöli homlokzatnak födiszét a gyönyörüen diszitett oszlopzatos főbejárat fogja képezni, mely mintegy 29 méter hoszu risalit közepén leend. Az épületnek a főtér felé eső sarkán egy diszes kupola fog kiemelkedni. A palota kétemeletes lesz, tiszta barock-stylban tartva és izlésesen diszitve. A terveket Halmay Andor aradi müépitész készitette, s ő van megbizva a kivitellel is. Az épület költségei 220,291 frtra vannak előirányozva.

— **A rendőrhadnagyi állásra** Arad város törvényhatósági bizottságának tegnap délután megtartott közgyülésén egyhangulag Keller Elemér választatott meg, ki mint helyettes már deczember óta van ez állásban.

— **Méhészeti előadás.** Nagy Zsigmond méhészeti vándortanár f. hó 14-én és 15-én Aradon a kapa-utczai községi leányiskolában szakelőadásokat tart. Az előadások délelőtt 9 órakor, és délután 3 órakor veszik kezdetüket. Az előadásokat ajánljuk a méhészet iránt érdeklődők figyelmébe.

Halálozás. Vettük a következő gyászlapot: Juresek Károly nyug. tisztartó és gyermekei Győző, ennek neje Toronyi Anna, Béla, Géza, Berta férj. Altorjai László és leányuk Margit, Ilona férj. Molnár Jenő, leányuk Ilona, Margit férj Schik Emil, továbbá nővére Gitztallerné szül. Juresek Erzsébet, ugy sógor és unokatestvér Weisz Vilma férj. Reinhart Rezsőné, nemkülönben számos rokon, ösmerős és jó barátaik nevében is mély fájdalommal jelentik a felejthetlen jó nővér, nagynéne, sógornő és unokatestvér Juresek Jozefa, f. évi május hó 12-én, déli $^1/_2$1 órakor, életének 60-ik évében a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott hült tetemei f. évi május hó 14-én, d. u. 4 és fél órakor fognak Wesselényi-utcza 6. sz. házból a helybeli r. kath. közsirkertben örök nyugalomra tétetni; az engesztelő gyászmise áldozat pedig ugyane hó 15-én d. e. 9 órakor fog a helybeli t. minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutattatni. Nyugodjék csendesen!

— **Talált gyermek.** Tegnap délelőtt a Szabadságtéren felügyelő rendőr egy mintegy másfél éves fiucskát talált. A gyermek németől beszélt pár szót, de sem magát, sem szülőit nem tudta megnevezni. Ruházata tarka öltöny, félczipő, fehér harisnya és piros harisnyakötővel s szalmakalap. A rendőrség a Szabadságtéren és környékén levő utczákban kerestette a gyermek szülőit, de nem sikerült még eddig feltalálni.

— **Holttest a Marosban.** Tegnap délelőtt 11 óra tájban a molnárok egy teljesen feloszlásnak indult férfi-hullát fogtak ki a Marosból. Az esetről jelentés tétetvén a rendőrségnek, Nyáry Béla alkapitány és dr. Leitner orvos a helyszinre mentek. A holttest vonásai már a felismerhetetlenségig el voltak torzulva, ruhái csak foszlányokban voltak rajta. Kabátmaradványainak belső zsebében egy vörös börtárczát találtak A tárczában egy Gästner Ádám nevére szóló 18 frtos adós levél, hasonló névre szóló két postautalvány, több levél és egy huszforintos váltó volt. A holttest Gästner Ádám holttesteként, ki Striffler József főuti vendéglősnél több évig szolgált, a február 18-án eltünt. Már akkor az a hiedelem merült fel, hogy a Marosba ölte magát. Azonosságát kétségtelenné teszi az iratok közt talált kötvényen tanuként szereplő Striffler József aláirása, melyet az magáénak ismert.

— **Majális.** A helybeli elemi iskolák apró növendékeinek egyik legnagyobb öröme a majális, az idén is megtartatik, még pedig f. hó 22-én, ha ugyan az idő megengedi. A nagy nap már is élénken foglalkoztatja a gyermekeket s ugyanesak imádkoznak a mindenhatóhoz, hogy a majális napjára szép időt adjon.

— **Sajtópör.** A „Neue Temesvarer Zeitung" többrendbeli sértő támadást tartalmazó czikke miatt sajtópört inditott az aradi kir. törvényszéknél, a „Südungarischer Lloyd" temesvári napilap ellen.

— **Sétahangverseny.** A lövészegylet választmánya, miután az egyletnek a városligeti szépitésére és fenntartására ez idén igen sok kiadása volt, elhatározta, hogy a nyár folyamán több ünnepélyt rendez, melyek jövedelméből a városligetfenntartására szolgáló alaptőkét gyarapitsa. Az első ünnepély, kedvező idő esetén, vasárnap délután fog megtartatni s ez alkalomból a szentannai és varjasi egyesült zenekar Steiner Lambert előnyösen ismert karmester vezetése alatt fog a városligeti zene-pavillonban játszani. A belépti dij személyenként 20 kr.

— **Esküvő.** Weisz Dávid aradi kereskedő szeretetreméltó leányát, Juliánt, f. hó 16-án délután 5 órakor vezeti oltárhoz az aradi izr. imaházban Künstler Gyula Buttyinból, a bécsi Unionbank alföldi képviselője.

— **Szerencsétlenül járt.** Konrád József ujpanáti gyalogpostás, tegnap reggel Aradra indult. Útközben a Sánka-pusztánál fel akart szállni egy Aradra jövő kocsira. A kocsi meg akart állani, ő azonban ezt be nem várva felhágott a kerékre, azonban lába megcsuszott, s ő oly szerencsétlenül került a kerék alá, hogy mindkét lába a térden alul eltörött. A szerencsétlen embert kocsin a glogováczi malomba szállitották, hol az orvos azonnal ápolás alá vette. Lábait alighanem amputálni kell.

— **A fagy a gyoroki szőlőkben.** A gyoroki szőlőkben, a mint onnan értesülünk, igen erős károkat okozott a mult heti fagy. A szőlős kertekben, melyek az aljban fekszenek, majdnem az egész termés megsemmisült. A hegyek lapos részein is igen tetemes a kár, s egyáltalában mindenfelé igen nagy része oda a termésnek.

— **Az ujpanáti jegyzőválasztás** tegnap délelőtt tartatott meg Bánhidy Antal báró járási szolgabiró elnöklete alatt. Rieger ellenében Kalmár Sándor helyettes jegyző választatott meg nagy többséggel.

— **Halálozás.** Gyorokról irja levelezőnk: Ifj. Balázs József gyoroki kedvelt fiatal kereskedő tegnap éjjel elhalt.

— **Hirek a szomszédmegyékből.** *Biharmegyéből.* Nagyváradon hétfőn adta elő Kreczányi szintársulata az első drámát, Sardou „Fedorá"-ját. A „Nagyvárad" állitja, hogy Kreczányi szintársulata az első drámai előadással kudarczot vallott. Csak Hunyadi Margit felel meg e lap szerint a magasabb igényeknek — Nagy-Létán Lőcsei Mihály és neje gazdag földmiveseket három álarczos rabló kirabolta: 2000 frton felüli pénzt vittek el: a férj életveszélyes-, neje sulyos sebet kapott. Két nagylétai egyént gyanura letartóztattak. — *Temesmegyéből.* Vilmos főherczeg 11. és 12-én Temesvárott időzött a katonaság megszemlélésére. — Delibláton Jovicsics Szimát saját fia Szvetozár fejszével meggyilkolta. — Giládon Balázs György belőtt Krakker Márton ablakán, de a golyó senkit sem talált.

Hazánk és a főváros.

— **A király ő felségénél** kedden delután ismét udvari ebéd volt, s jelen voltak Samassa József egri érsek, Melczer István, ny. kir. személynök, Pálffy János gr., Ziehy Ödön gr., továbbá: Kubicza Pál trencséni, Esterházy Mór gr. veszprémi, Bethlen András gr. brassói, Ormós Zsigmond, temesi főispánok; Odescalchi Géza hg., Berchtold Richard gr., Dessewffy Aurél gr., Bánffy György gr. A főrendiház tagjai közül: Gyulay Pál, Huntalvy Pál, Lumnitzer Sándor és Kautz Gyula. A képviselők közül: Ziehy Antal, Vizsolyi Gusztáv, Szilágyi Dezső, Országh Sándor, Csernátony Lajos, Pasich Antal, Vukotinovics Lajos, Rasics Mior Stanko, Crnkovic Miklós. — Ő Felsége tegnap Kőbányára rándult ki a sertés-vesztegzár-intézet megtekintésére.

— **A budapesti várszinházban** főranguak által rendezett mükedvelői előadás kedden este szépen sikerült. Az udvar azonban csak a szerdai második előadásra igérkezett. A páholyokban nagyobbára főranguak, a közreműködők családtagjai ültek s a dolgukat végzett szereplők később maguk is élénkiték a páholyok ugy is ragyogó képét. A fővárosban időző aristokratia majdnem teljes számmal jelent meg, a hölgyek inkább a páholyokban, az urak a földszinten.

— **Az erkölcsnemesitő-egylet** választmánya kedden Weisz B. Ferencz elnöklete alatt tartotta szervezkedő ülését. Elnökké báró Sennyey Pált választották meg, alelnökök Péchy Tamás és gr. Bánffy Béla lettek, titkár Szathmáry György, ügyész Hodossy Imre, jegyzők Törs Kálmán és dr. Gyulay Béla, pénztárnok Lantay Károly, ellenőr Csávossy Béla. Ezután elfogadták Irányi Dániel inditványát, hogy a kormányt megkérik, utasitsa a hatóságokat az egylet támogatására: támogatásra szólitják fel az irók és müvészek társaságát is. Az ügyrend kidolgozására bizottságot választottak s tudomásul vették, hogy a kormány portomentességet engedélyezett az egyletnek a hatóságokhoz és lelkészekhez intézendő levelei részére. Élénk vita támadt aztán az erkölcsrontó szini előadások tárgyában. Irányi Dániel inditványozta, kérjék meg a fővárost, ügyeltessen a népszinházi bizottság által a népszinházra. Helfy Ignácz, Horánszky Nándor, Manoilovich Emil, Törs Kálmán függőben hagyni kivánták az inditványt, részint mert a jelen ülés csak szervezkedés végett jött össze, részint mert az inditvány mintegy vád a népszinházi bizottság ellen: Thaly Kálmán, Ballagi Mór, Széchenyi Jenő kanonok ellenben pártolták az inditványt: élesen elitélve nemcsak a népszinház, hanem más helyek erkölcstelen irányu előadásait. A gyülés az inditványt függőben hagyta az egylet működése megkezdéséig.

— **Mármarosmegye törvényhatósági bizottsága** kedden tüntető elégtételt adott Mihálka László alispánnak ama vádakkal szemben, melyeket Hollósy István évek óta ismételget ellene. A bizottság tagjai rég nem jelentek meg oly nagy számmal. Két inditvány adatott be: az egyik adatokkal támogatott iratban értesiteni kivánta a társmegyéket és az orsz. képviselőket, hogy a Mihálka ellen Hollóssy által felhozott vádak merő rágalmak; a másikban számos tag kijelenté, hogy Hollóssyt évek óta folytatott üzelmeiért, hirlapi rágalmaiért, a megyét elárasztó piszkolódásaiért a nemzetiségi béke háborításáért vagy elmezavartnak, vagy gonosz szándékunak tartja, rágalmait megveti, vele pedig tanácskozásnál együtt ülni nem akar. Az inditványokat viharos éljenzés fogadta. Hollóssy szólni akart, de roppant zaj, „Eláll!", „Ki vele!" kiáltások közt kénytelen volt távozni a teremből. A gyülés aztán mind a két inditványt egyhangulag elfogadta.

— **Rövid hirek.** Dániel Gábor udvarhelymegyei főispánt ő felsége a Lipótrend lovagkeresztjével tüntette ki. — A pénzügyministeriumban Urbán Géza titkár osztálytanácsossá, dr. Hiersch Károly czimz. ministeri titkár pedig valóságos miniszteri titkárrá neveztetett ki. — Trefort közokt. miniszter Bécsbe utazott. — Kászonyi Dániel volt 48-as honvéd és veterán hirlapiró Budapesten 73 éves korában meghalt. — Pálásthy Pál esztergomi kanonokot a herczegprimás vasárnap nagy ünnepélyességek között püspökké szentelte. — Kassán közmüvelődési egylet alakitásán fáradoznak, s e hó végére tervezik az alakuló közgyülést. — Csávolszky Lajos az „Egyetértés" szerkesztője néhány napig Debreczenben volt a „debreczen-füzesabonyi" vasut érdekében. — Hajdumegyének összes tavalyi adó-hátraléka 547,110 frtot teszen. — Somogymegye Kaposvárnak a török járom alóli felszabadulásának 200 éves ünnepét fogja megülni. — Poprád-Felkán egy embert májushóban megfagyva találtak fel. — Szeged város kiadásai 50,853 frt 22 krral multák fölül mult évben az előirányzott bevételeket. — Hyenaanya. A szegedi törvényszéki börtönben egy 18 éves leány gyermeket szült, melynek egy vigyázatlan perczben a nyakát kicsavarta.

A nagy világ.

— **Albrecht főherczeg** boszniai utjában eddigelé mindenütt tüntető fogadtatásra s hódoló nyilatkozatokra talált. Herczegovina határán, Carinánál diadalkapu várta s alatta több város küldöttsége fogadta s üdvözölte tiszteletteljesen az érkező főherczeget. Mig Trebinjébe ért a főherczeg, négy községben volt üdvözlés. Legimpozánsabb volt a fogadtatás Trebinjében. A város szélén diadalkapu, a házakon lobogók, az utczán mintegy négyezer ember üdvözölték a főherczeget, kihez a felekezet nélküli iskola előtt többek közt Resul Begovics bég fia intézett meleg köszöntő szavakat. A főherczeg többeket megszólitott, ebédre maga köré gyüjté a papi, polgári s katonai elökelőségeket, aztán pedig körutat tett a városban. Másnap reggel a helyőrség felett tartott szemlét, aztán tovább utazott. Bilekben szintén lelkesen fogadták s oda érkezett Plamenac montenegrói hadügyminiszter is, hogy fejedelme nevében üdvözölje a főherczeget.

— **A bajor királytól**, hir szerint, a Chiemseei kastélyt Ferencz József ő felsége szándékozik megvásárolni. A hir Münchenből érkezik s ott erősen tartja magát. Beszélik, hogy ha e vásár létre jö, a bajor király pénzzavarainak rendezése jóval könnyebbé válik. Tudvalevőleg a chiemseei kastély, melynek épitészeti pompájáról s mükincseiről sokszor volt már szó a sajtóban, nagy összegeket nyelt el s ha ezek megtérülnének, a bajor király türelmetlen hitelezöit legalább egyelőre el lehetne hallgattatni.

— **Háromszázezer márkás alapitványt** tett egy Ritter Pál nevü uri ember a jenai egyetemen az állattan tanitásának előmozditására. Ez alapitvány a Darwin elmélete szerinti fejlődéstan tanulmányozására lesz forditandó, s az állattan tanára, tehát jelenleg Häckel által kezelendő. Häckel a kamatok egy részéből rendkivüli tanszéket akar felállitani az állattan számára, az összeg hátramaradt részét pedig tudományos czélokra s az állattani tudomány előmozditására fogja forditani.

— **Rövid hirek.** Frigyes Agost szász herczeg juniushóban több hóra terjedő körutra indul Ausztria-Magyarországba, Török-, Olasz- és Franciaországba. — Liszt Ferencz vasárnap jelen volt a párisi Trocaderoban „Szent Erzsébet" oratoriuma előadásánál; negyedfélszáz énekes és zenész müködött közre Vianesi vezetése mellett s a magánrészeket Schroederné asszony és Faure énekelték. — Erzsébet romániai királyné aggasztóan megbetegedett; anyja, Wied herczegné, Bukerestbe sietett ápolására. — Az oroszczár családjával juniushó első napjaiban fog visszatérni Pétervárra. — Az angol királyné Liverpoolba utazott a kiállitás megnyitására. — Az ujfrancia kölcsönt huszonegyszeresen jegyezték tul.

Irodalom és müvészet.

— **Szavalati előadás.** Fried Bruno, a hannoveri királynő declamatora, f. hó 15-én (szombaton) este 8 órakor előadást rendez Aradon a Vas-szálló nagytermében. Közelebbről Temesváron rendezett 2 előadást, azelőtt pedig Serajevoban és a belgrádi udvarnál tartott szavalati előadásokat. Megjegyzendő, hogy nem olvas, hanem emlékezetből szaval. Az előadás programmját holnap közöljük.

— **Az „Általános Tanügyi Közlöny"** 19-ik száma a következő érdekes tartalommal jelent meg. A tantárgyak megválasztása és tanitásmódja a nőnevelésben. Ekkert Irmától. — Tanitsuk meg a nőt gyermekeket nevelni. Sziklay Farkas Máriától. — Az öngyilkosság és az öngyilkosok. Szöllősy Károlytól. — A kézügyességi oktatás. Rosenberg Józseftől. — Könyvismertetés, közli M. M. — Egyleti élet. — Vegyes.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

—

A „Tribuna" sajtópere.

— május 11.

Közöltük már a biróság megalakulását, s az incriminált czikk főbb tételeit.

A bizonyitási eljárás befejezése után dr. Biró János közvádló emelt szót. A megsértett hazafiság és a magyar állam egysége nevében kénytelen felszólalni. Jellemzi a „Tribunát", melynek minden egyes számában — legalább a sorok között — mindig található ilynemü sértés. Nem akart mindjárt fellépni, várt, hátha megváltozik a „Tribunának" a szelleme, de eredménytelenül. Alkotmányos szempontból hosszasan és részletesen fejtegeti a sérelmes czikk egyes tételeit. Beszéde különösen emelkedetté lőn, midőn a czikk utolsó tételére reflectált és a büntetőtörvény és a sajtórendtartás alapján mindkét vádlott büntethetőségét bizonyitja.

Pakurár Pop Cornél szerkesztő román nyelven kivánja magát védeni. Az esküdtek kijelentik, hogy ez esetben az esünek értelme nincs, miután románul nem értenek. A törvényszék rövid tanácskozás után megengedi, hogy vádlott román nyelven védekezzék, de figyelmezteti, hogy lehetőleg rövid legyen.

Vádlott ezután legalább a jegyzőkönyv felolvasását kéri, a kir. ügyész tiltakozására azonban annak felolvasását a kir. törvényszék nem engedi meg. Védekezése elején vádlott „mi románok" kifejezést használja, mire az elnök figyelmezteti, hogy ne azonositsa magát a román nemzetiséggel. Vádoltt kijelenti, hogy czikkében azt akarta kimutatni, hogy van egy nép, mely szolgaságot nem tür s mindaddig, mig a román nép kivánságai nem teljesittetnek, ragaszkodást ne kivánjanak tőle. Köszöni hogy megengedték neki, hogy románul beszélhessen, mit a közvetlenség szempontjából ohajtandónak tartott.

Slavici János másodrendü vádlott kijelenti, hogy ha a szerkesztő a czikkért felelősséget nem vállalt volna, ő vállalná azt, mert abban semmi vétkest nem lát. Ők nem egy párt nevében szerkesztik a lapot, hanem a saját meggyőződésük szerint. Nekik oly közönségük van, mely félre van vezetve és azért a kérdés megvitatását okvetlenül szükségesnek tartják. Nem mondja, hogy ők a Romániával való egyesülést nem ohajtják, de az ohajtás nem akarat. Nem akarhatnak lehetetlenséget, őrültség volna a románoktól azt akarni, hogy az egyesülést végrehajtsák, midőn ezen birodalommal kellene megküzdeniök, mely nemcsak magában, hanem összeköttetései folytán is hatalmas. A magyaroknak most kellene a románokkal egyetérteni, mikor a szláv elem köröskörül emelkedik. A „Tribunánál" az erdélyi románság legnyugodtabb emberei vannak, kik az igazságot őszintén kivánják megmondani. Ki ad biztositékot, hogyha eljön a nehéz idő, a román pórnép fog-e hallgatni reéjuk, ha most az igazság kimondását elfojtják.

Coroján védő: Vádlott elég tüzetesen kifejtette a kérdést politikai szempontból. Kéri az esküdteket, hogy ne mint a ma uralkodó magyar nemzet fiai itéljenek a vádlottak, mint románok felett, kik e föld őslakói, hanem mint polgártársak. Hosszasabban fejtegeti a románok nemzeti jogosultságát. Tagadja, hogy e czikkben izgatás foglaltatik. Czáfolja a vád egyes pontjait. E föld őslakói, a románok 500 évi szenvedés után bebizonyitották, hogy van bennük fejlődési képesség, culturalis erő. Ne engedjük, hogy ezen kérdésből ujabb politikai viták támadjanak. Kéri vádlottak felmentését.

Dr. Biró közvádló: Itt nem magyar vagy románról van szó, hanem két egyénről, kik a törvénybe ütköztek, kik külön önállóságot, függetlenséget követelnek maguknak. Vádlottak külső jelekben sem mutatták hazafiságukat.

Bokros Elek, az esküdtek elnöke, kéri a vizsgálati jegyzőkönyvnek azon részét felolvastatni, mely Slavici azon tényére vonatkozik, hogy olvasta-e a czikket vagy nem? A törvényszék a kért felolvasást elrendeli. Kéri továbbá, hogy igazoltassék, hogy Slavici a Tribunának csakugyan igazgatója-e, vagy csak a lapot kiadó részvénytársaságnak a nyomdai ügyek vezetésével megbizott igazgatója? mire Slavici elismeri, hogy a Tribunának szellemi vezetője. A kérdések felterése után az elnök, az esküdteket esküjökre figyelmezteti és ezek visszavonulnak. Egy teljes órai tanácskozás után.

Bokros Elek, az esküdtek elnöke, következő verdictet jelenti ki. Az esküdtek az izgatás büntettében Pakurár Kornélt 9 szóval 3 ellen vétkesnek. Slavicit pedig a köteles figyelem elmulasztásának vétségében 7 szóval 5 ellen nem vétkesnek mondották ki.

A közvádló Pakurár szerkesztőt ennek folytán $2^1/_2$ évi államfogházra és a költségekben kéri elmarasztalni. Védő ellenbeszéde után a törvényszék visszavonul és tanácskozás után Biró Pál törvényszéki elnök kimondja, hogy miután vádlott ellen még egy sajtóper van folyamatban, a mi holnapra tüzetett ki, ennélfogva a büntetés kiszabását holnapra halasztja.

Prága, május 12-én:

13. 49. 14. 75. 35.

N.-Szeben, május 12-én:

88. 27. 10. 82. 57.

KÖZGAZDASÁG.

—

Különböző szőlőmunkák befolyása a termés minő- és mennyiségére.

— **Rácz Sándor**, borászati vándor-tanártól. —

IV.

Térjünk át a szőlőnek egy másik állandó munkájára, nevezetesen a kötözésre, s lássuk, mennyiben bir ez is befolyással a termés minőségére és mennyiségére.

Sokan lehetnek, kik csak futólag gondolkozva ezen, semmi befolyást nem tulajdonitanak neki, pedig nem ugy van, mert a kötözés ugy a mennyiség, mint minőség emelésében elég fontos szerepet játszik.

És hogy mily fontosat, lássuk az alább következőkben. Kötözés nélkül a szál-vesszős miveleteket teljesen nélkülöznünk kellene, s még a csapos müveletek termésének mennyisége is tetemesen apadna; mert a ki nem kötözött vesszők és hajtások a szél által vagy a többi munka végzése alkalmával a munkások által könnyen letörethetnének, s igy gyakran nemcsak az idei, de a jövő évi termés is tetemesen apadna.

Azonkivül a fel nem kötözött vesszőket a gazdag termés lehuzná, nagy részük lerothadna s tönkre menne.

Továbbá minőségileg is nem kis mérvü előnyöket szerzünk a kötözés által, a mennyiben eltekintve attól, hogy általa ugy rendezhetjük a vesszőket, hogy a fürtök szabad fejlődését mi sem gátolja, a napsugarak, továbbá a meleg légáramlatok akadály nélkül érlelhetik a fürtöket s ugy hajlithatjuk le a vesszőket, hogy a termés közelebb vitetvén a földhöz, a visszaverődő meleg teljesen kihasználtatik a fürtök érleléséhez.

Következő állandó munkája a szőlőnek a csonkázás.

A csonkázás is egyike a szőlőmunkáknak s éppen ugy, mint a többi, ez is befolyással bir, nem annyira a termés mennyiségére, hanem minőségére.

A mennyiben a munka végrehajtása által a tápanyagok felesleges felhasználása meggátoltatik s azon kivül a tulnőtt hajtások által való beárnyékolásnak eleje vétetik.

Már pedig, mikor a tápanyagok felesleges felhasználását megakadályozzuk, ugyanekkor azt mozditjuk elő, hogy az, a már meglevő vesszők e fürtök tökéletes kifejlesztésére használtassék fel s ezáltal nemcsak az idei termést tökéletesitjük, hanem a jövő évit biztositjuk is.

Azonkivül minőségileg még azáltal is javitjuk termésünket, hogy megszabaditjuk a csonkázás kivitele által a beárnyékolástól, s igy az érést tökéletesitjük, fokozzuk. Igen helyes tehát ugy a szál-vesszős, mint csapos miveleteknél a csonkázás kivitele, s eredménye a fürt erőteljes és magasabb foku érettségében és a meglevő vesszők fejlettségében nyilvánuland.

S ezek után, az elmondottak alapján bátorkodván becses figyelmükbe ajánlani a csonkázást, áttérek egy más munkára, melynek czime: a szőlőlevelezés.

A levelezésnek czélja az, hogy a szőlő levelét körmünkkel vagy éles késsel lecsipkedve, megritkitjuk ott, a hol a termés mutatkozik, azon czélból, hogy a termés a sürü levélzet által be ne árnyékoltassék és a napsugarak a terméshez könnyebben hozzáférhessenek, miáltal a szőlő tökéletesebb érése s ebből kifolyólag czukordusabb képződése van elősegitve.

Az a kérdés merül fel azonban, hol van helye a szőlő levelezésének és hol kell azt mellőzni.

Ezt rendesen maga a szőlő mutatja meg.

Tudjuk ugyanis, hogy lapos fekvésü, valamint dombos fekvésü szőlőink alsó részén a szőlő buján nő, nagy és sürü levélzetet hoz s igy a levelezés szükséges; dombos, száraz és soványfekvésen azonban, hol gyengébb veszszőt s igy kevesebb, kisebb és ritkább levélzetet hoz, ily helyen a levelezés nemcsak hogy nem alkalmazható, de levelezni nem szabad, mert mindenesetre a termés sinylené meg. Tudjuk ugyanis, hogy a gyökér által felvett tápanyagot a növény leveleinek rendeltetése elkésziteni, ha tehát dombos, száraz és soványfekvésen a levelezést alkalmazásba vesznénk (holott ott a levélzet ugyis kevés és ritka), a szőlő szemei kifejletlenek és gyakran éretlenek maradnának.

Látjuk tehát, hogy a levelezés csupán a termés minőségére bir befolyással, nedves, lapályos talajon s hosszas esőzés, borus időjárás esetében ennek javitása tekintetéből végezhető czélszerűen. A mennyiben a sürü levélzet szerint a beárnyékolás, tehát hüvösen tartás, részint a légáramlatok szabadon folyására akadályozólag hat.

Azonban azon hit, hogy a levelezés minden körülmény között végzendő, merteza fürtök érését akadályozza, teljesen ferde felfogás, s helytelen kivitele pedig határozottan káros. Különösen akkor, midőn minden okszerüség mellőzésével a takarmányozás czéljából szedetnek le a levelek. Ne feledjük, hogy a fürt felett levő 3 levelet semmi körülmények közt sem szabad eltávolitanunk.

Vegyes közlemények.

Szeszüzlet.

(Május 12.)

(B.) Kész áru nagyban 24.—24.25, kicsinyben 24.75, hordó nélkül per 100 liter %.

Budapesti gabnatőzsde.

(Május 12.)

Öt krral olcsóbb. Tavaszi buza 8.04-8.06, tengeri május—juniusra 5.38—40, tavaszi zab 6.10—6.12, repcze 10.75—11.—.

Budapest, május 11. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) Az esti tőzsde zárlati árfolyamai: Magyar aranyjáradék 104.07; magyar papirjáradék 95.12; magyar hitelbank 289.50; osztrák hitelbank 283.20, London 126.60, Páris 50.25.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, május 11. Az üzlet változatlan. Magy. uraságí öreg, nehéz 41.——42.— frtig, magyar uraságí fiatal nehéz 44.——45.— frtig, magyar uraságí fiatal közép 44.——45.— frtig, magyar uraságí fiatal könnyü 43.——44 frtig, magyar szedett nehéz 42.50—43.— frtig, magyar szedett közép 42.50—43.— frtig, magy. szedett könnyü 43.——44.— frtig, romániai bakonyi átmeneti nehéz 43.50——44.— frtig, rom. átmeneti bakonyi közép —.——.— frtig, rom. átmeneti bakonyi könnyü 42.——43.— frtig, rom. átmeneti eredeti nehéz 42.——43.— frtig, rom. átmeneti eredeti közép 42.—43.— frtig, szerbiai átmeneti nehéz 42.—43.— frtig, szerb. átmeti közép 43.——44— frtig, szerb. átmeneti könnyü 42.——43.— frtig, hizó a vasutról mázsálva —.——.— frtig. — Hizó egy éves élősulyban —.—— frtig, hizó két éves élősulyban, 46% levonással —.— frtig. — Az árak hizlalt sertéseknél páronként 45 kilós 1%-os levonással méternázsánként értendők. Romániai és szerbiai sertéseknél, melyek mint átmenetiek, adattak el. A vevőnek páronként 4 forint aranyban vám fejében megtéritettik.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1886. év májushó 12-én.

Magyar aranyjáradék 6 sz.	—.—
Magyar aranyjáradék 4 sz.	103.80
Magyar papirjáradék 5 sz.	95.05
Magyar vasuti kölcsön	152.50
Magyar keleti vasuti államkötvény I. kib.	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény II. kib.	128.—
Magyar keleti vasuti államkötvény III. kib	117.25
Magyar földtehermentesitési kötvény	105.—
Magyar földtehermentesitési kötv. záradék	105.—
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	105.—
Temes-bánáti földtehermentesitési köt. zár.	105.—
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	105.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési köt.	105.—
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvény	99.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	118.75
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	125.—
Osztrák járadék papirban	85.10
Osztrák járadék ezüstben	85.30
Osztrák járadék aranyban	114.60
1860-iki osztrák államsorjegy	138.25
Osztrák-magyar bankrészvény	877.—
Magyar hitelbankrészvény	288.—
Osztrák hitelintézeti részvény	282.—
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	5.93
20 frankos arany (Napoleond'or)	10.03
Német birodalmi márka	61.95
London (3 havi váltókért)	126.20
20 markos	12.38

IDEGENEK NEVSORA.

(Május 12.)

Fehérkereszt-szálló. Glück József, keresk., Bécs. Széchenyi és neje, keresk., Bajna. Bondi K., keresk., Bpest. Robitsek E., keresk., Bécs. Berkovits Antal, kereskedő, Bécs. Kriegshaber József, keresk., Brünn. Bauer Károly, keresk., Bpest. Vinkler Hendrik, keresk., Bpest. Schwartz Herman, keresk., Bécs. Schwartz Samu, keresk., Bpest. Königsthal M., keresk., Bpest. Sarkas M. és neje, birt., Makó.

Nádor-szálló. Faragó István, uradalmi tiszttartó, Fehér-megye. Spitzer Náthán, igazgató, Temesvár. Klein J., magánzó, Apácza. Stuhlbach József, órás, Gyula-Fehérvár. Schenk József, igazgató, Szászváros. Bendl G., intéző, Mezőhegyes. Panda József, tanitó, Győr.

Háromkirály-szálló. Metemer József, vendéglős, Beél. Hodiszka János, utazó, Szerecs-Déti. Geisztniker József, kereskedő, Odvos. Geilinger Joakim, keresk., Pereg.

Tüchérer-szálló. Fried Bruno, szavaló, Bécs. Schveinitzer József M., utazó, M.-Sziget. Veress Sándor, erdészjelölt, Torda.

Aranykulcs-szálló. Veiler Nándor, pinczér, Budapest.

Vaspálya-szálló. Vogel Náthán, rabbi, Szt.-Miklós. Simonescu Leontin, metropolita-titkár, Román-Gladua.

Felelős szerkesztő: **Hindy Árpád.**

33641. sz.

Hirdetmény.

A budapest-kelenföld-brucki vonalon Győr és Lébény-Szt.-Miklós közt fekvő **Öttevény** megállóhely az **összes forgalomra** megnyittatván ezen állomásnak a m. kir. államvasutak központi hálózatának **dunabalparti** állomásaival való forgalmára nézve a m. kir. államvasutak helyi díjszabása VIII. pótlékában foglalt A. csomóponti díjtételeknek kiegészítése képen következőmérszdíjtételek lépnek életbe:

Honnan vagy hová	Kilométer	Gyors áruk: közönséges	Gyors áruk: mérsékelt	Gyors áruk: különösen mérsékelt	Rendes oszt.: I. oszt.	Rendes oszt.: II. osztály	Terjedelmes áru	Mérsékelt osztályok: A.	Mérsékelt osztályok: B.	Mérsékelt osztályok: C.	Külön díjszabások 1 a 5000 Kilogramm feladásanál	Külön díjszabások 1 b 10,000 Kilogramm feladásanál	Külön díjszabások 2
		Szállitási díj 100 kilogrammonként o. é. ezüst krajczárokban.											
Öttevény	143	201.6	103.3	103.3	103.3	76.6	144.6	58.0	44.7	35.9	53.2	50.2	33.3

A szállitási díj kiszámitása ezen állomásokkal való forgalomban általában a m. kir. államvasutak helyi díjszabásának VIII., illetve IX. pótlékaiban foglalt határozmányok szerint eszközöltetik.

A mennyiben a VIII. pótlék B. csomóponti táblázatában Győrre és Léb.-Szt.-Miklósra nézve egyenlő részdíjtétel foglaltatik, ugyanez érvényes **Öttevény** állomásra is.

Ellenkező esetben **Öttevény** allomással való forgalomban **Léb.-Szt.-Miklósra** nézve fennálló A. és B. csomóponti részdíjtételek alkalmaztatnak.

A díjkiszámitás alapjául szolgáló **kilométer távolságok** Öttevényre nézve a következők:

Honnan vagy hová	Ars	Almas-füzitő	Banhida	Bia-Torbagy	Bicske	Bruck	Buda-Eörs	Budapest-Kelenföld	Felső-Galla	Győr	Győr-Szt.-Iván	Hegyeshalom	Herczeghalom	Kimle	Léb.-Szt.-Miklós	Levél	**Miklós falva	Moson.-M.-Ovár	*Oszony	Öttevény	Pándorf	Szabár	Szent-János	Tata-Továros	**Török Bálint	Ujszony	Zurány
	Kilometer																										
Öttevény	42	63	82	125	107	64	137	143	88	14	22	33	118	14	6	29	39	22	56	—	57	95	32	71	133	51	45

Budapest, 1886. május 10-én.

Az igazgatóság.

!! Figyelemre méltó !!

A tavaszi és nyári idényre ajánlják a nagyérdemü helybeli és vidéki vevőink szives figyelmébe dusan berendezett

FÉRFI-DIVAT- ÉS DISZMŰKERESKEDÉST.

Nagy választék:

férfi- és gyermekkalapok, (Cilinderek és Clakkok.)

férfi bőr- és lakkczipők, férfi ingek,

dus választék és nagy raktár chiffon, creton, pique, zephir és oxford kelmékből, legujabb divatuak, nem különben igen nagy választék **gallér** és **kézelők**, ugyszinte **nyakkendők, férfi harisnyák, esőernyők, napernyők, sétapálczák, utazó- és kézi-bőröndök, illatszer, szappanok, pénz-, dohány- és szivarszelenczék, fényképtartók** (album) stb.

A nagyérdemü helybeli és vidéki közönség pártfogását kérve, kész szolgálattal

SUHAJDA és TÖRÖK

az „Arany ember"-hez Aradon. 175—17*

Főtér 21. szám, a két emeletes Spitzer-féle házban a megyeházzal szemben.

Postai megrendelések gyorsan eszközöltetnek, — csomagolás nem számittatik.

Egy, esetleg két

utczai bútorozott szoba kiadó

Eötvös-utcza 17. számu, ezelőtt Kresztics-féle házban 318—1

DANGL-nénál.

2739—1886.

Nagybérleti árverési hirdetmény.

Az aradi m. k. jószágigazgatóság részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint a lippai kincst. uradalomhoz tartozó alliosi majorsági földeken alakitott nagybérleti gazdaság I. sz. 647. kat. holdas részletének 1886. nov. 1-tól kezdődő **20 egymást követő évre** leendő bérbeadása iránt, Aradon, a kir. jószágigazgatóság hivatalos helyiségében: Deák Ferencz utcza 33. 34. sz. a. **1886. évi junius 10-én, d. e. 10 órakor** felsőbb jóváhagyása mellett, irásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános árverés fog tartatni.

Kikiáltási haszonbér év- és holdanként 10 frt.

Haszonbérelni kivánók ezennel 10 százalék bánatpénzzel ellátva meghivatnak.

Aradon, 1886. május 8.

319—1.2 **M. k. jószágigazgatóság.**

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

7396—1886. sz. Aradmegye alispánjától.

Árlejtési hirdetmény.

A pankota-kerek-szt-annai törvényhatósági utvonal szakaszán 0 16 kmeter közt, továbbá a vásárhelyi csárdától kezdve 21—30 kméter közt 840, illetve 420 garmad rostált kavics szállitásának biztositása iránt 9108 frt 56 kr. és 3670 frt 35 kr. költségvetés mellett **1886. évi május hó 29-én, d. e. 9 órakor** Aradmegye alispáni irodájában nyilvános árlejtés fog tartatni.

Mely árlejtési tárgyalásra vállalkozni szándékozók 10 százalék bánompénzzel ellátva, azzal hivatnak meg, hogy a feltételek addig is a helybeli m. kir. államépitészeti hivatalnál megtekinthetők.

Arad, 1886. évi május 10.

221—1.3 **Ormos,** alispán.

39. Előnyös vásárlás 39.

Obetko Kálmán czég üzletében

ARADON.

Kitünő készitésü lábbelik, egyes tulhalmozott számai, 34–37-ig, tetemesen leszállitott árakon.

Női magasszáru brünell czugos lábbelik 2 frt, 2 frt 50 kr.; rendes számfolyam 3.—, 3.50.

Női comod vagy fél czipők brünell 1.—, 1.20, 1.50; finomabb 2.—

Női regatte czipők, finom brünell, bőr, füzős, felül rugany v. oldalgomb 2.50, 2.80 keztyübőrből 3.50, 3.80.

Női magas bőr czipők 3.50, 4.—, keztyü bőr 5.—5.50.

Gyermek czipők az árak a korhoz mérve: 1—2 éves 50 kr. 1.20-ig; 4—6 évig 1.20—1.80, 7—12 évig 2.—3.50-ig. A rendkivüli változatosságnál fogva az árak csak általában vehetők.

Fiu czipők füzős hegymászó név alatt és ruganyos, igen erősek 6—8 évig 2.50, 3.50; 9—12 évig 3.80, 4.50.

Férfi lábbelik igen erős készület, közönséges bőr 3.50, 4.—, finomabb 4,50, 5.—, 6.—, mainzi, zerge, kid és orosz lackból.

Kalapok nemezből változatos alakban gyermekeknek 80 kr., 90 kr., 1.—, 1.20; uraknak 1.25, 1.40, 1.80, 2.50 ig.

Női nemez kalapok vadász forma 2.—, 2.50, — utazásra.

Szalma kalapok dus raktára, nők, gyermekek és férfiak részére, ezekről külön árjegyzék.

Ingek férfiaknak, fehér és szines, igen jól készitve 1.20, 1.50-től 2.50-ig.

Munkás ingek oxfordból 70 krtól 90 krig.

Fiu-gyermek ingek 50 krtó 1.20-ig.

Lábravalók pamutból, magyarl és német szabás 1.20, 1.50. Rumburgi vászonból 2.—, 2.50.

Gallérok és kézelők, legjobbak.

Rumburgi vászon zsebkendők 6 db 1.20-tól 2.50-ig.

Szines zsebkendők pamut és vászon 6 db 50 krtól 2.80-ig.

Nyakkendők és kész csokrok, legdivatosabbak, 20 krtól 1 frtig.

Napernyők szines pamut, legdivatosabb, gyermekeknek 70, 90 kr., 1.—, 1.20, nagyobb 1.30-tól 2 frtig.

Selyem napernyők minden nagyságban az ugynevezett en tout cas-ig 1.80 tól 5.80-ig.

Férfi napernyők 90 krtól 2.80-ig.

Esőernyők, közönséges 75, 90 kr, jobb faj elott és botany 1.—, 1.50, 2.50.

Selyem 3.50, 4.—, 8.—,

Egész uj faj magától kinyiló 9.—, 10.—

Eső köpenyek vizhatlan gummiból, palletót 7.—, 7.80, bő szabás 8, 9, 10, 12 frt. Megrendeléseknél a hoszméret kéretik.

Harisnyák, szövött és kötöttek, gyermekekévszerint 15 krtól 25-ig, férfi harisnyák, kötöttek 30 krtól 70 krig.

Egy pár igen jó férfi-harisnya 20, 30, 40 kr. női harisnyák hasonló arányban.

Jäger-féle gyapju alsó-ingek, nadrágok, harisnyák, izzadságszáritó gyapot alsó-ingek 70 krtól,

Miután raktáram igen kiterjedett, elősorolandónak vélem következő árukat, melyekről külön árjegyzék létezik.

Ablak-redők fából, szőve, keresztbe szövött len-vászonból jaloux-k egymás felett függő deszkákból.

Háztartási készletek alpacca és alpacca ezüst.

Orvosi, chirurgiai készletek mindennemü sérvkötők, fecskendők és kötelékek.

Vizszürő gépek legkitünőbbike.

Sóda-viz készitő gépek.

Utazó bőröndök és **mindennemü kész letek. — Gyermekjátékok, gummilabdák-croquettek** és **karika-játék.**

Diszmü ajándék-tárgyak, bronce, fa, majolika porczellán és ezüstölt.

Mindennemü viasz vásznak asztalra, butorra és padozatra.

Illatszerek, szappanok.

Kötő pamut, ezérna-, gomb- és tünemüek

Futó szőnyegek.

Ariston hangszer hat kottával 20 frt, külön kotta 2000 közül választható, dbja 60 kr.

Aristonett 6 kottával 16 frt.

Herophone legujabb zenélő 6 kottával 26 frt külön kotta 70 kr.

Megrendelések pontosan teljesittetnek, csomagolás nem számittatik.

Nyomtatja és kiadja a „Széchenyi irodalmi intézet" Aradon.